

BUDAPESTI CZÉGEK.

A legjobb Fogak és fogsorok
rágáshoz használhatók, legolcsóbb áron.
RONA IMRE
fogspecialistánál.
Budapest, Király-utca 47., a terézvárosi templom átellenében.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:
A honfoglalás története.
A művelt közönség számára.
Irtta
Borovszky Samu.
Ára füzve 1 frt. — Vászonkötésben 1 frt 60 kr.

Fontos minden házi nő és anyára!
A Kathreiner-féle Kneipp-maláta-kávé mindinkább legkiválóbb, egyetlen természetesen egészséges és egyúttal a használatban legolcsóbb pótsernek bizonyul a kávéhoz. Magas tudományos és orvosi tekintélyek határozottan ajánlják, a nők, gyermekek, gyomor- és idegbetegeknek a rendszeres kávé helyett mint legjobb pótíték rendeltek. Elővigyázat a vételnél! Csak a fehér eredeti csomagokat kérjük és fogadjuk el a következő névvel.
Mindenfűt kapható. **Kathreiner.** Egy fél kilo 25 krajczár.

Dr. Aczél
az összes gyógytudományok doktora.
Fogorvosi intézmény
Közösvelő Budapestre Erzsébet-körút 7. szám alá áthelyezték.

MÉREG. REGÉNY.
Norvégból ford. **Ritók Emma**
Ára füzve 1 frt 20 kr.

Hirdetések felvételnek a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

„Toronyórák”
palota, laktanya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be **Mayer Károly L.** 1-es magyar gőz-órágyára Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Köpes árjegyzék, költésjegyzék, lórm.

A Magyar Asphalt
részvény-társaság
Budapest, Andrassy-út 30 elvállalja jótállás mellett legolcsóbban asphalt-burkolatok fektetését és **nedves lakások, pinczék, stb. gyökerecsiszoztatását.**
Telefon.

Kertész Tódor
műiparáru
uj raktára
Kristóf-tér
Gróf Teleki palotában.

VASÁRNAPI UJSÁG

36. SZÁM. 1894. BUDAPEST, SZEPTEMBER 9. 41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félévre — 2.50 Külföldi előfizetésekre a postai társulat megjelölésével a postai társulat felé.

Fontos minden házi nő és anyára!
A Kathreiner-féle Kneipp-maláta-kávé mindinkább legkiválóbb, egyetlen természetesen egészséges és egyúttal a használatban legolcsóbb pótsernek bizonyul a kávéhoz. Magas tudományos és orvosi tekintélyek határozottan ajánlják, a nők, gyermekek, gyomor- és idegbetegeknek a rendszeres kávé helyett mint legjobb pótíték rendeltek. Elővigyázat a vételnél! Csak a fehér eredeti csomagokat kérjük és fogadjuk el a következő névvel.
Mindenfűt kapható. **Kathreiner.** Egy fél kilo 25 krajczár.

Gőzcséplők
Szigorúan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott gyártmányok.
Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanácsal, minden hozzánk intézett kérdésre árák és feltételek közlésével szívesen és díjmentesen szolgálunk.
Első Magyar Gazdasági Gépgyár
részvény-társulat
Gyártelep: Budapest, külső váci-út 7. szám.
Czímre ügyelni tessék!

Főraktár Budapest, 1894 augusztus 1-étől saját házban
VI., Váci-körút 57/a. sz.
KÜHNE E.
gazdasági gépgyára Mosonban.
Ajánlja általánosan kedvelt, egyszerűségében felülmulhatatlan s több mint 14,000 példányban elterjedt
„Hungaria Drill” és „Jubileum Drill”
sorvetőgépeit leszállított áron. 5831
Hegyes hullámos területre **„MOSONI DRILL”** legjobb, legegyszerűbb sorvető. **Sack-féle ekék,** két és több vasu ekék. **Laacke-féle szántó földboronák** 12-féle nagyságban. **Laacke-féle** kedvelt rétboronák. **Rosták** konkolyozók, **kit. szelelő magtár-rosta,** (33 forint) meglepő munkaképesség. **Ventzky-féle** fűllesztők, **szeeska- és répvágók** stb. stb. Arjegyzékek bérmentve.
Főraktár Budapest, 1894 augusztus 1-étől saját házban. VI. ker., Váci-körút 57/a. sz. a.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:
Magyar sommás eljárás és fizetési meghagyás.
1893. évi XVIII. és XIX. törvényekkel.
Az országgyűlési előmunkálatok felhasználásával.
Irtta
Dr. Herczegh Mihály
budapesti tud. egyetem ny. rend. tanára.
Ára füzve 3 frt 50 kr.

SIÓFOK.
Magyar tengeri fürdő idegedző hullámvérssel.
A fővárosi előkelő körök kedvelt kirándulási helye.
Utókurára melegen ajánlható!
Szept. 1-étől tetemesen leszállított árak!
Gyönyörű fürdőpart. Pompás hullámcseppek.
Fényűzssel berendezett szobák.
Kittinó konyha, gondos kiszolgálás.
Villamos világítás, vízvezeték.
Csónakázás, vitorlázás, halászat, lövészny.
Bálok, táncestélyek, tűzijátékok, velencei éj s egyéb ünnepélyek.
Bővebb felvilágosítást adnak **Dr. Freysz** „Fürdő-irodalmi könyvtárban” megjelent ismertetések, melyek minden könyvtárban kaphatók.
Méréselt árú jegyfüzetek **Cook és fiánál** (József-tér 4.)
Nyaraló telkek jutányos áron!
Értesítést nyerhetni **Holzwarth Continental-szállodá-** jában vagy az igazgatóságnál **Siófokon.**

Nyilvános elemi fiu-iskola
Budapest, IV., Ujvilág-utca 16. I. em.
A Nagyméltósági vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium engedélyével megnyitott nyilvános jogu, államérvényes bizonyítványokat kiállítható
4 osztályu tan- és nevelő-intézetemet
alkalmasabb, minden igénynek megfelelő helyiségbe helyeztem át, melybe egyaránt felvezek bejáró, félkosztos és belakó növendékeket s nagy súlyt fektetek a rendszeres tantárgyakon kívül különösen a német nyelv gyakorlati oktatására mind a 4 osztályban és a test edzésre.
A tandíj a beiratási s orvosi díjon kívül mind a 4 osztályban havi 10 frt. A félkosztosok a tandíjjal együtt szintén mind a 4 osztályban — összesen havi 28 frtot fizetnek; a belakókat pedig külön szóbeli megbeszélés alapján fogadom el.
Minthogy a növendékek **csakis korlátolt számban** vétetnek fel, a mélyen tisztelt szülőket és gyámokat felkérem a beiratásokat intézeti helyiségemben naponként **d. e. 9—1-ig és d. u. 3—5-ig** eszközöljék.
A tanév szeptember 1-én kezdődik, de kellő igazolás mellett az év bármely részében is vétetnek fel növendékek.
A magánvizsgálatok szeptember havában tartatnak, de előleges bejelentés alapján az intézetemben az év bármely szakában is lehetnek.
A bizonyítványok államérvényesek.
Mindennemű egyéb felvilágosítással szívesen szolgál.
Szánkássy János, igazgató, intézet-tulajdonos.

A KÖZEGÉSZSÉGI ÉS DEMOGRAFIAI KONGRESSZUS.
NEMCSAK Budapest fővárosra, hanem az egész országra nézve igen nevezetes esemény, hogy a VIII. közegézéségi és demografiai kongresszus fővárosunkban tartja üléseseit. Erre a kongresszusra mind az öt világrészről jöttek kiváló férfiak, orvosok és más szakemberek, a kik nem turista-módra, felszínesen néznek meg bennünket, hanem hosszabb időt töltenek nálunk és alapos vezetés mellett bővebben megismerkednek országunkkal, népünkkel és a magyar nemzet műveltségi állapotával is. Mi nem félünk ettől a megismeréstől, sőt örven-

dünk azon, hogy végre a művelt külföld tisztá, világos és igaz képet nyer rólunk.
Különösen fontos ez most, a mikor a külföldön oly sok hazug útleírás forog közkezen hazánkról, s a mikor a nemzetiségi izgatók a külföld előtt hamis színben igyekeznek feltüntetni bennünket. A kongresszusnak külföldi tagjai élő czáfolatok lesznek e hazugságok és ferdtések ellenében s biztosra vesszük, hogy ez a kongresszus nagy mértékben hozzá fog járulni országunk jó hírnevének biztosításához a nyugat nemzeti előtt.
A nyáron át majdnem kihalt főváros szeptember elején mintegy varázsütésre hirtelen megélénkült. Nyüzsgő embertömeg lepte el az addig néptelen utcákat. A középületeket és házakat fel-

lobogózták, s a mozgalmal élet elvessége terjedt el a fővárosban. A pályaházakba roborog vonatok csupa kongresszusi tagokat hoztak, a kiket előzékeny bizottságok fogadtak. Éjszaka szöke fiai mellett ide jöttek kelet és dél napbarnította tudósai festői nemzeti viseletben. Valamennyit egy közös cél, egy nagy eszmény hozta ide, hogy előbbre vigyék az emberiség ügyét a tudomány, a civilizáció és a közegézésügyi terén.
A vendégek egyenesen a műgyetemre siettek, a kongresszus főtelepére, melynek fényes és czélszerű berendezése meglepte a világlátott külföldieket is. Az első emeleten rendezték be a nagy kényelmet nyújtó társalgót és e mellett a postatermet, a hol naphosszat fiatal fővárosi tisztviselők egész serege adogatta kézhez a kon-

A KÖZEGÉSZSÉGI ÉS DEMOGRAFIAI KONGRESSZUS. — Károly Lajos főherceg védnökhelyettes megnyitja a kongresszust. Jantyik Mátyás rajza.

gresszus tagoknak érkező meghívókat, jegyeket, leveleket és nyomtatványokat. A kongresszus végrehajtó-bizottsága a postateremmel ritka eredményeket ért el. A műgyeemben van a kiállítás, az olvasóterem s valamennyi hivatalos helyiség, melyekben, mint méhek a köpükben, egész napon át rajzoltak az emberek. A szolgálat mindvégig pontos és mintaszerű volt. A vendégek rendelkezésére állottak a városi szolgákon kívül a Károlyi, Festetics, Szapáry és Csekonics grófi családok francia öltözetű inasai is, a kiket uraik engedték át a kongresszus vezetőségének.

Az érkezés napján a vendégek ismerkedő estélyre gyűltek össze a nemzeti múzeum kertjében és nagy előcsarnokában. A kert bejáratát diadalkapukká alakították át, a kerítést fellobogózták és az Arany-szobor két oldalán szolgákon tűtöttek. Hatalmas lógók lengtek a főrendiház árbozrudjain s a lépcsősarnokot pálmaligetté varázsolták. A klasszikai világ szoborművei és több ezeréves sarkophagok közt volt fölállítva a buffet. És hogy még nagyobb legyen az ellentét, az antik műrekekre a legmodernebb villamos ívlámpák vetettek vakító fényt. Ragyogásukat a színes lampionok és gázlámpák ellensúlyozták. Az oszloposarnokban pazarul terített asztalokat csakhamar megszállották a nagy számmal összerereglett vendégek.

A külföldi tudósokon kívül a főváros előkelő társadalmának csaknem minden számottevő tagja megjelent ez ismerkedő estélyen. Az ismerkedés könnyen történt. Elég volt egy kecszerítés és kézszerítés. A jó kedv csakhamar általánossá vált és fokozta a vidámságot a 23-ik gyalogezred zenekara, mely fáradhatatlanul játszott a szebbnél-szebb magyar nótákat. A múzeum-körtről és a szomszédos utcákról sok ezer kíváncsi nézte a vendégek tiszteletére rendezett szép ünnepélyt.

A főrendiház társalgójában pedig Hieronymi Károly belügyminiszter, a kongresszus elnöke, fogadta a kongresszus nevesebb tagjait. Mintegy kétszáz hírneves tudóst mutattak be a miniszternek, a ki mindegyikkel váltott néhány szíves szót. Hosszasabban beszélgetett Nothnagel bécsi orvostanárval és Faure Emillel, a párisi jogi egyetem híres tanárával. Faure különösen meleg szavakkal fejezte ki rokonszenvét a magyarok iránt s nagy elragadtatással szólott Budapest haladásáról. «Egy kicsikét utánozzuk ám Páris!» mondta a miniszter. «Sokban mi is utánozhatnók önöket», válaszolt a híres tanár. A belügyminiszter majd minden tudóssal hazája nyelvén beszélt s figyelmességével lekötölte a külföldi vendégeket.

A múzeum-kertben és a lépcsősarnokban közel éjjelig tartott a tündérszép nyári ünnepély, mely oly sok nemzet fiait hozta egymással ismeretségre és barátságra. Végre fölzendült a Rákóczi-induló, a melynek hangjainál a vendégek vidám hangulatban oszoltak szét.

A kongresszus első diszülése másnap, szept. 2-án ment végbe a fővárosi Vigadóban. A diszülés iránt igen nagy volt az érdeklődés főváros-szerte, és a Vigadó környékét már kora délelőtt megszállotta a nézők serege. Tíz óra tájt kezdődött a bevonulás. Ünnepi díszben érkeztek egymás után a kongresszus tagjai.

A Vigadó nagy terme szépen fel volt ékesítve és a kongresszus tagok nagy sokaságával színgazdag, ragyogó képet nyújtott. Emelte a diszülés fényét a király képviselőjének: Károly Lajos főherceg fővédnök helyettesnek megjelenése, a ki udvarával egyenesen azért jött le Bécsből, hogy a kongresszust megnyissa. A főherceg, a ki nagyon hasonlít király ő felségéhez, lovas tábornoki díszruhában jelent meg. Prémis mentéje vállán panyókára volt vetve, nyakában

az aranygyapjas-rend ragyogott, míg atilláját a Szent-István-rend szalagja és csillaga díszítette.

A főherceg a király mellszobra előtt levő trónusszéken foglalt helyet. Körülötte csoportosultak Wekerle Sándor miniszterelnök, Hieronymi Károly belügyminiszter, báró Fejérváry Géza és Josipovich Imre miniszterek, Schlauch Lőrincz nagyváradi bitoros püspök, Fehér Ipoly pannonhalmi főpát, Lobkovitz herceg hadtestparancsnok, Jókai Mór, báró Podmaniczky Frigyes, Ráth Károly főpolgármester, Gerlóczy Károly és Márkus József alpolgármesterek, dr. Fodor József, a végrehajtó-bizottság elnöke, a cambridgei egyetem vérpisoi doktori palástjában, dr. Müller Kálmán főtitkár és a kongresszus többi vezető férfiai, továbbá az idegen államok konzuljai és megbízott képviselői.

A vigadó nagy terme alig fogadott még magába ennél fényesebb gyülekezetet. Megkapó, érdekes látványul szolgált ez a hatalmas társaság, melyben újszólóan képviselték a világnak minden művelt nemzete. Festői csoportban állottak ott angol katonatisztek, feszes porosz katonák, csinos francia és spanyol katonarvosok, pazar aranyujtásos ruhájú svédek, belgák, németek és törökök, a kiknek piros feze pipacsként pirosított ki a fejek közül. A tudósok nagy része fekete frakkban volt, de mellől tele volt agatva érdemrenddel. A különböző nemzetközi egyenruhák között is uralkodott azonban a diszmagyar, melyet a miniszterek és a megjelent magyar előkelőségek viseltek. A külföldiek nem tudták betelni e díszruhák nézésével.

Mint a templomi hívők serege, úgy emelkedett föl a helyéről az egész gyűlés, mikor a budai dalárda a királyhimnuszot rázendítette. Ezután Hieronymi miniszter francia nyelven üdvözölte a főherceget és a kongresszust. Velősen fejtegette a kongresszus nagy fontosságú céljait. Károly Lajos főherceg szép szavakkal és színtelen francia nyelven válaszolt e beszédre. Szavait több ízben zajos éljenzés szakította félbe. Igazi lelkesedést keltett, a mikor magyar nyelven így fejezte be beszédét:

«Üdvözlöm végre (Zugó éljenzés) Magyarország szép fővárosát azon kiüntetés alkalmából, hogy e tekintélyes gyülekezet fontos és üdvös tevékenységének kifejtésére ezúttal e helyet választotta, hol, mint nem kellem, a hagyományos magyar vendégszeretet a gyülekezet tagjainak fáradtságos működését egyszersmind a lehetőségig kellemessé is fogja tenni. (Élénk éljenzés.) Szívemből kívánom, hogy e működés eredménye, a hozandó határozatok az összes emberiség üdvére, de különösen Magyarország jóllétének előmozdítására is szolgáljanak. (Élénk éljenzés.) A császár és király nevében a kongresszust megnyitottunk nyilvánom.» (Hosszas lelkes éljenzés.)

A főváros nevében még Ráth Károly főpolgármester üdvözölte ekes szavakkal a főherceget és ezután megkezdődött az idegen államok küldötteinek üdvözlése. A sort Scheel porosz fő-kormánytanácsos üdvözlő beszéde nyitotta meg és Hareddin bej ezredes, konstantinápolyi katonai orvostanár beszéde fejezte be. Üdvözlő beszédekkel mondták Franciaország, Anglia, Olaszország, Oroszország, Éjszak-Amerika, Brazília, Ausztria, Szerbia, Horvátország, Montenegro, Görögország, Spanyolország, Románia, Svédország, Svájc és Dánia képviselői. Jobbára francziául beszéltek, de néhányan hazájuk nyelvén üdvözölték a kongresszust. E beszédekből már látszott, hogy az idegenek első látásra megszerették szép fővárosunkat, mert úgy erről, mint a magyar közönség vendégszeretetéről a föltétlen elismerés hangján szólottak.

A diszülésnek méltó befejezése volt az udvari

fogadó-estély. A budai királyi várpalota fényesen kivilágított termeiben fogadta Károly Lajos főherceg a tudomány fejedelmait. A főherceg környezetében megjelentek közéletünk kitűnőségei. A főhercegnek a belügyminiszter mutatta be a kiválóbb tudósokat, a kiknek mindegyikéhez volt egy nyájás szava.

Az első napnak gazdag programja ezzel véget ért. A következő naptól, szeptember harmadikától kezdve a tudósok a délelőttöt szakosztályi ülésekben, tudományos kérdések megvitatására és a délutánt kirándulásokra, gyár- és ipartelepek megtekintésére fordították. Legnevezetesebb volt a Saxlehner-féle keserűviztelepre való kirándulás. Három külön vasúti vonaton körülbelül háromezer ember ment ki e híres telep megtekintésére. A telep tulajdonosai: özvegy Saxlehner Andrásné és fiai gazdagon meg is vendégelték a látogatókat. Este a főváros összes színházaiban diszelőadásokat rendeztek a vendégek tiszteletére.

A kongresszus szakosztályai naponként üléseket tartottak és igen fontos közegészségi és demografiai kérdéseket vitattak meg. A magas színvonalon álló eszmecserekből nemcsak a külföldiek, hanem hazai szakférfaink is élénk részt vettek.

A közegészségügy terén első fontos tárgya volt a difteritisz elleni védekezés. Maga Hieronymi belügyminiszter elnököt az ülésen, melyen dr. Loeffler greifswaldi egyetemi tanár tartott előadást a difteritiszről és elmondotta a maga tudományos kutatásainak eredményét. Kiemelte, hogy a difteritisz mennyire ragadós és bacillusa milyen szívós életű. Három hónappal, sőt egy évvel később is a meggyógyulás után található bacillusok a gégeben, s így könnyen inficiálhatják hosszú idő múlva is azokat, a kik a beteggekkel érintkeznek. gy terjed el valamely városban a difteritisz hirtelen, a nélkül, hogy okát lehetne adni. A beteget tehát el kell különíteni mindaddig, míg a bakteriologiai vizsgálat ki nem deríti, hogy benne több bacillus nincsen.

Az előadást követő vitában amerikai, angol, német és francia orvosok vettek részt.

A közegészségügyi osztálynak fontos tárgya volt a Hon-Kongban most pusztító pestis-járványról érkezett jelentés is, melyet dr. Duka Tivadar elnökelele alatt tárgyaltak. A jelentést dr. Poore, a londoni University College tanára adta elő. E jelentés szerint a járvány kiterjedésének oka a lakosság egészségételen életmódja. A lakosság képzeltetlen nyomor és szenny között él. Azok, a kik a közegészség követelményei szerint éltek, meg voltak védve a járványtól. Ama katonáknak, a kiket a pestis-betegek körül és a fertőzött házak tisztítására alkalmaztak, alig esett bajuk.

A kholera kérdésével is tüzetesen foglalkozott a kongresszus. Az első előadást Gruber bécsi egyetemi tanár tartotta, a ki azon véleménynek adott kifejezést, hogy a Koch-féle bacilluson kívül van még más kholera-bacillus is. A Koch-féle kholera-bacillus elméletet megdönteni igyekezett Metschnikov tanár is, a párisi Pasteur-intézet főnöke, a ki azt a meglepő fölfedezést tette, hogy az állatokra is kiterjedhet a kholeravész. Érdekes előadást tartott e kérdéseken dr. Pertik Ottó tanár, a ki a kholera-vibrióról érkezett.

Az ipari munkások betegségéről Tehle R. bécsi kormánytanácsos tartott előadást. Elmondta, hogy minden gyári foglalkozás kisebb-nagyobb porral jár, a mi a munkások egészségére károsan hat. Ismertette, hogy milyen betegségek fordulnak elő a különböző gyárakban s több eszmét vetett föl a bajok orvoslására.

A kongresszus egészségügyi osztályai külön ülésekben foglalkoztak még a következő kérdésekkel: a gyermek-egészségügy, az iskola hygieniája, a hüsvizgálat, az ivóvíz, a lakások egészségügye, a kisiparosok egészségügye, fürdők, gyógy-szertárak, vasúti alkalmazottak és a katonaság egészségügye, első segítség, szem- és hallótételek, és a sport kérdése.

A demografiai szakosztályok ülésein Kőrösi József, a fővárosi statisztikai hivatal igazgatója, a

születési valószínűségről és a termékenység-törvényeiről tartott érdekes előadást.

Erymann Fedor moszkvai egyetemi tanár a halálosok arányáról értekezett.

A nagyvárosok fejlődéséről Levasseur Emil, párisi tanár, a vidék és város közötti vándorlásról s a népesség szociológiai csoportosításáról dr. Mandello Gyula, a lakásokról Neményi Ambrus orsz. képviselő tartott előadást. Értekeztek még a városok demografiájáról, a statisztikáról, az őstermelésről és több más közérdeklő kérdésről.

Az összes fontosabb kérdésekről határozati javaslatokat terjesztettek a záróülés elé és ezek a határozatok adják meg a kongresszus tudományos jelentőségét.

A kongresszusi tagok a napnak minden óráját felhasználták és megtekintették a főváros összes gyártelepeit, a vízműveket és a magyar államvasutak gépgyárát. Csütörtökön kirándultak Siófokra, Balaton-Füredre és Tátára, hol mindennél ünnepi fogadtatásban részesültek. Szombatra van kitűzve a záróünnep, a mely után következnek a nagyobb kirándulások, a többek közt Konstantinápolyba, a hová külön vonaton indulnak.

A lefolyt hét alatt a kongresszus tagjai, kik a főváros czimerét viselték gomblyukaikkal jelvényül, ismert és népszerű alakjai lettek a fővárosnak. Vajha a kongresszus tagjai azt mondhatnák távozásuk alkalmával, hogy igazán ott-hon érezték magukat Budapest fővárosában.

Dr. Kovács DÉNES

VALLOMÁSOK.

Szivem megárad édes bizalomtól,
Álmatlan, hosszú téli éjszakán,
Mikor pieziny száz csócsóje csordul
Édes galambom, tiszta tiburczám.
Oly jól esik lelkem kitárnom,
Hogy rám borulva hallgatod —
S úgy megkönnyit a vallomásom,
Mert lásd, ember vagyok...

Bűnös vagyok, — oh hallgasd, sok a vétkem.
Teszem, ha szép asszony réám kacint,
Bizony még úszköt könnyen fog a vérem
És szédülök, ha bimbó-ajka int;
Mohó vágy hívó csengettyűje
Csilingel álmod dallamot, —
S kívánczodom a csalfa tüzbe:
Mert lásd, ember vagyok...

De mintha eszelen szemem kinyitná
Égy titkos kéz, mely nem hagy el soha: —
S a csábító tűz többé nem hevit már,
Tisztán marad szívemnek temploma.
Hamis vágy elhanyagol s a lelkem
Téged imád, neked rabod, —
Nem, nem szabad a sárba esnem:
Mert lásd, ember vagyok!

Bolondulok dalára a cigánynak,
A muzsikaszót nagyon szeretem;
Sirok, ha sir, — mikor meg kedve támad,
Szeretném látni, ki bir élvezem?
S mellette bor, ez égi harmat,
Mit isten újja csurgatott, —
Biz engem, édes, elragadhat:
Mert lásd, ember vagyok...

De mindhiába' heve a cigánynak,
Hiába' sir, ujjong a cimbalom,
Ha lelkemnek szent gondolatja támad:
Eszembe jutsz magános angyalom...
El, el! A zengő dáriidóban
Hallom panaszló sóhajod, —
Sirok, hogy oly könnyelmű voltam:
Mert lásd, ember vagyok!

Ha látok gazdagot, szegényt lenézőt,
Kit születése hordoz tenyerén,
Ki sohse tett akár egy porszem-ért
S mellette mégis eltörpülök én:
Föllázadok a sorsom ellen,
Hogy engem rongyba' járatott
És mindig oly drágán ad ennem...
Mert lásd, ember vagyok...

Befogtad ajkam... Igazad van, édes,
Panaszló lelke elhallgattatom, —
Mért lennék Isten ellen én beszédés:
Mikor megáldott veled, angyalom?
S tédd számra újjad mindig újra,
Akármikor föllázadok,
Mert hajlok én rosszra, jóra:
Hisz lásd, ember vagyok!

MÓRA ISTVÁN.

A GERJÉNES KINCSE.

Elbeszélés.

Irta Györkönyei Károly.

VII.

Sára és a mérnök a Jakab betegsége alatt megszokták, hogy este felé a beteget az öreg Koloszar gondjaira bízva, egy órát egymásnak szájanak. A Koloszar kertje mögött gyepesen húzódtott fel a legelő a magas domborra. A legnagyobb csúcson kis kápolna állott, melynek madonnás, örökké koszorúval lepett oltárát magas rács védte és melyre pár százados hársfa borította sűrű lombját. Onnan sok mérföldre terjedő kilátás nyílt a falvakkal tarka gazdag rónákra. Napnyugtán a létai hegyek végtelen sávokban festették végig rajta az árnyéku-
kat, míg a völgyvilások irányában eső sík még meleg napfényben fürdött. A másik oldalon csendesen szürkületbe borult faluból lassan szállott fel a tűzhelyek kék füstje, felhangzott a derült zsvaj, melyben a hazatérő munkások élénk beszédje, a gyermekek sikoltása, egy-egy kolomp kongása és ebek esalohása összevegyül.

Ez a hely volt az, melyet az egyedülállót áhító napnyugtával fölkerestek. Elfogulatlan oda-
adásban telt el az alkonyat órája — vig ceve-
gésben, komoly beszédben. Ha valakinek szá-
mot akartak volna adni arról, hogy voltaképp
miről folyt ez a beszélgetés, egyikük se tudta
volna megmondani.

A leány elfogulatlansága megszűnt, mikor
anyja a Képes «vallatása» után kifakadt az
«alattomos ember» ellen és óvta lányát annak
a «gonoszágától». A mérnök nyugodt biztos-
sága is megzavarodott a Giacomo megnyitott
előadása estéjén. A leányban Képes akkori
beszédje felborzította a legellentétebb ér-
zéseket. Rettegés az elsánts, a kiméletlen, a
végtelenül önző embertől, a következő pillanat-
ban megszánta, szíve mélyéből megsajnálta azt,
a ki mindent feláldozni kész a bálványának, —
még a szívét, lelkét is. Aztán ismét alig bírta
elhinni, hogy azokat a rideg szavakat ugyanaz
a Képes Zoltán mondotta, a ki máskor legszive-
sebben öreg édes anyjáról, kis nővéréről és
azokról az örök melegségben ragyogó napokról,
azoknak minden csekélyke élményéről mesélt,
mely napokat — gondatlanul, egyedül a szere-
tetnek élve — még a szülői házban töltött; a ki
oly hálás gonddal ápolta Jakabot és a kinek
mindig bőven nyílt a keze, valahányszor a falu
egy-egy szegénye hozzá fordult.

Képes Zoltán lelkébe nem ilyen mélyen vá-
gott bele annak a nagy úrnak a felismerése,
mely ime közte és a leány között elemi erővel
megnyílt. Ót a Sára nagy megütődése és vissza-
rettenése csak nyugtalanná tetté. Sokkal erősebb
gyökereket vert tudatában az a meggyőződés,
hogy minden boldogság, minden tartós boldog-
ság első alapja az anyagi függetlenség — nem:
az anyagi hatalom, semhogyzt ennek a falusi
lánynak a korlátolt, kisszerű felfogása megin-
gathatta volna. Ez a meggyőződése szilárdan
meg is maradt és azt bárki ellen megvédeni
most is kész volt bármikor. Csak Sárával szem-
ben lohadt le harcias kedve. Ugy vette észre,
hogy talán mégis igaza van annak, mikor

ebben az esetben meggyűlöli az önzés, az élet-
ért való harez kiméletlen jogának elvét és azzal
együtt őt magát elítéli, elveti. Tudatára jött,
hogy annak a Képes Zoltánnak, a ki a Varga
Vendel várát víjja, természetserüleg ellensége
kell hogy legyen, az ellenfele lánya is — vérsé-
ge szerint, de azért is, mert utóvégre a Ven-
del érdeke a Sáráé is egyúttal. És mégis ő en-
nek a leánynak a rokonszenvét, a feléje hajlását
keresi, kívánja, és hogy elveszítette, fájlalja,
nehézelti...

A felindulások ezen hullámzásai közepett ez
az utolsó érzés közös volt mindkettőjükkel; ez
az érzés, melyet egyikük sem mert kutatni, melyet
önmaguk előtt szeretek volna titkolni,
mintha abban röstelleni való volna. Önerzetük,
lelkük tisztaságának a megfertőztetését sejtették
osztönszerűleg abban, hogy vágygyal keresék
egymást, mikor ellenségek. Azért jó volt ezzel
a sejtéssel, annak az alaposságával tisztába nem
jönni. Oly igen nagy fájdalmat okozott volna
azzal mindegyikük önmagának. Aztán csak így
lett lehetővé, hogy tovább is folytassák azokat
a megszokott sétákat. Igaz, sóhajzó séták vol-
tak, a mint igen jól megfigyelte az olasz, de
mégis oly vigasztalók, oly enyhítők és biztatók.
A meddig egymástól el nem szakadnak, addig
nem tűnik minden remény arra, hogy valami-
kép, valamikor csak mégis áthidalhatják azt a
köztük tátongó örvényt.

Ez a szívbeli ragaszkodás, ez a remegő törek-
vés arra, hogy föntartsák a benső összefűzést,
okozta aztán azt is, hogy olykor rövid időre
teljesen meg is feledkezzenek a közöttük fenn-
álló ellentétéről, hogy visszatérjenek arra a derült
zavartalan hangulatra, melylyel legszebb óráikat
betöltötték. Csak valami különös alkalom
kellett hozzá.

Egyik reggel arra ébredt Képes Zoltán, hogy
kocsi robotott ki a kapu alján — nem szekér,
de könnyű kocsi. Pattogó, vig dübörgés volt,
mely mint egy kedves álom derült utóíze ha-
tott az ébredőre. Mosolylyal az ajkain nyitotta
fel a szemét. Az ablakok előtt, az akáczok ágai
közül egy csapat veréb lárámja hallatszott be,
a redőnyök deszkái között becsillámlott a napos
regg fénye. A szoba falain zümmögve mozgó-
dottak a legyek, mintha alig várnák ennek a mes-
terséges éjjelnek a megszűnését.

A mérnök kiugrott az ágyból és azonnal fel-
öltözöködött. Közben egy édes hangot hallott.
Odakint a folyosón Sára kiáltott valamit vala-
kinek.

Kilépve a folyosóra, Sárát még ott találta.
A kávé darálta nagy buzgalommal. Világos,
egyszerű házi ruha volt rajta, kék kötényvel,
mely a vállaktól a ruha alsó szélégig takarta
nyúlank, szűzies idomú fiatal testét. Heve-
nyésze feltűzött haját fitogtató kis csokor fej-
kötő takarta. Finom arca üdébb volt a korai
reggelenél.

— «Jó reggelt, Sára kisasszony!»

Két pár mosolygó szem találkozott, míg ke-
zeik egymásba fonódtak.

— «Jó reggelt, mérnök úr! Mama elment a
születi meglátogatni.»

Semmi különös oka nem volt erre a köz-
lésre; csak úgy csúszott ki a száján. Utána
rózsássá vált az arca.

A mérnök jókedvűen zsebre rakta a két
kezét. — «Akkor kegyedben ma a háziasszonyt
kell tisztelnem, — mondá, — akkor kegyednek
ma ki van szolgáltatva az én egész testi jól-
létem!»

— «Látja, már is azon munkálkodom; nem
szeretném, ha éheznie kellene!» felelte a leány,
összerézva az őrlőben a kávészemeket.

— «Oh, engedje!» — kérlete Képes, az

öröl felé nyújtva a kezét. És a mikor vígan forgatta, azt mondta: «A kávé fele lent van; azt kegyed őrölte nekem; a másik felét én őrölöm meg kegyednek. Így gondoskodunk egymásról; mindegyik a másiktól...»

Sára bólintva ráhagyta. Egy ideig mosolyogva nézte az előtte buzgón vesződő férfit, aztán egyszerre mély lélegzetvétellel mondá:

— «Oly szép ez a reggel...»

Képes ragyogó szemmel föltekintett.

— «Szép-e? Oly gyönyörű, a milyen tán soha nem is volt Létán!»

Később a mérnök kiment az erdőre. Minden nap megtette, a mióta dologtalanul várta az öcsöje meg a bankár feleletét. Csak hogy míg máskor délig elmaradt, ma már tíz órákor visszakerült.

Visszavonult a szobájába és felbontotta a táviratot. Az igazgatósága hazarendelte.

Felvágta aztán a levelet. Elejétől végig a Kölesdy sajátkezű nagybetűs, érlyes kezeirása. Röviden azt írta benne, hogy a küldött közet elsőrendű; hogy Tamássy báróval már megismerkedett és az őszi vadászatokra mindenesetre hivatalos lesz — a «barátokkal» együtt; hogy a milliók, ha a további eredmények is kedvezők lesznek, készek munkába állani... Ennyit tájékoztul; a további kérdések elintézését szóval óhajta. Intézkedik, hogy az igazgatóság hazahívja Képest.

A mérnök kedvetlensége egy csapásra megszűnt. A levél kiragadta a Sára andalító bükköréből. Felugrott és izgatottan járt föl s alá a szobában. Eltűnt előle a leány, ki a csokorkö-

hogyan az öreg obsitos czeleogató beszédjének tulajdonkép mi a veleje?

Jakab, ki széken ülve sütkérezett a folyosón, gyenge mosolyal fogadta. Mutatta, hogy az öreg odabent van a szobában.

Az öreggel a mérnök könnyebben ért czélt, semmint remélhette. Mikor közölte vele, hogy elutazóban van, Koloszár búsan lecsüggesztette a fejét.

— «Akkor hát a szegény Jakab egészen magára marad. Én már nem soká viszem, s a tekintetes úrba vettem minden bizodalimat...»

A mérnök a Koloszár vállára tette a kezét.

— «Bátran vethette, öreg. Nem hagyom el most sem a fiút. Csak azt mondja meg, miben segíthetek?»

A NEMZETKÖZI KÖZEGÉSZSÉGI ÉS DEMOGRAFIAI KONGRESSZUS ISMERKEDŐ-ESTÉLYE A MÚZEUM-KERTBEN.

Cserna Károly rajza.

Mezei virágot hozott egész nyalábbal. Beáldította vele a konyhára és Sára nagy öröme oda rakta a konyhasztalra.

Elmerültek a bokréta kötésbe teljesen. A mint szedegettek a virágot a kosárból, egyszer is, más-szor is, összeért az újjuk; olyankor önkéntelen küssé megnyugodott a két kéz az illatos, tarka levelek között.

Nem soká tartott a zavartalan együttlétük. A postás levelet hozott a mérnöknek, mindjárt utána a táviró-hivatal küldönce sürgönyt.

A levél czimnyomatáról látta Képes Zoltán, hogy azt Kölesdy írta. Tudta, hogy annak a tartalma szerint alakulhat egész jövője; az magában rejti legmerészebb álmai teljesítését vagy megsemmisülését. Egy pár nappal előbb a legnagyobb felindulással gondolt erre a pillanatra.

Most közönyösen, sőt kedvetlenül nézte azt a levelet. Ugy volt, mint a kit a legszebb álomból fölriasztanak rideg, könyörtelen valóságra.

téshez várja, csak azon törte az esztét, mit kell még végeznie a faluban és hogyan érhetne még be Kenderesre a délutáni vonatához.

Mindenek előtt átsietett a plebániára. A lelkes nagy örömmel fogadta. Megérkeztek, egyenesen az ő czimére érkeztek a szemző rózsáágak. Ragyogó arccal mutatta neki a köcsös, tövises csomókat. Egyik-másik ágon rajta volt még a hervadt virág, mindegyiken a levélszárak hónaljában dagadt a gyenge szem. A plebános már látta jövő pompáját.

Képes csak udvariasságból hallgatta a plebános örvendő kifakadásait. Sietett vele közölni jövelele czélját: búcsút vesz, megköszöni az eddigi szívességeit, és még egyre kéri: köleszőné oda délutánra a fogatját. A plebános szívesen megtette.

Onnan Képes elment a Koloszárhoz. Nagyon szeretett volna még most tisztába jönni azzal,

Koloszár az ajtóhoz sántikált, azt betette, úgy ült vissza a karos székébe.

— «Hallgasson ide a tekintetes úr. Hadd mondjak el egy régi történetet. Csak arra kérem: bolondnak ne tartson, mert minden szó, a mit mondok, tiszta, való igazság.»

— «Hallgatom, Koloszár.»

— «Tizenhét esztendeje, hogy egy zimankós, hófuvatagos téli éjszakán felzörgettek az álomból. Kinyitottam az ajtót és egy szegény embert eresztettem be, kit abban a lyukas, foltozott ruhájában csaknem megvert volt az isten hidege. Mikor a meleg kemence mellett egy kicsit föl-alélt, a siphájából gyűrődött czédulát vett elő s azt átadta. Hogy, azt mondja, egy asszony küldi, ki odaát a határon, Bécs-Ujhelyen haldoklik. Olaszul volt írva, valamit konyitottam is hozzá, de az értelmét még se tudtam kivenni. Csak egyet láttam meg azonnal: a Varga Samu neve volt benne. Ezzel a névvel pedig, uram, el tud-

tabak volna engem csalni a világ végére... Megkérdeztem az útezt, a házszámot, mely alatt megtalálhatom az asszonyt, otthon hagytam az agyonfáradt embert és még az éjjel átmentem Bécs-Ujhelybe. Sulyos út volt. Három nap esett már a hó, mélyen fődve a rossz erdei ösvényeket. A szél szembe vert; azt se láttam, hová lépek. Mégis hajnalban ott voltam a keskeny sötét utcában, az előtt a ház előtt, melyben nekem valaki hirt akar modani a Samuról. Nem mondhatott hirt az a valaki, mert odaérkezésem előtt meghalt. Fiatal, lányos formájú, gyönyörű asszony volt; a veronai székesegyház-

csomót, abból valamit zsebre csúsztatott, a többi részt oda tette az asztalra.

— «Tessék!»

Azon a czédulán kívül, a mit ama téli éjszakán Koloszár kapott, nem volt ott más, mint egy összetördelt, durva papírlap, melyen a tollforogatásban járatlan kéz együgyű, szivreható hangon elmondta a Varga Samu, a Mironi Mária, az Albano Salvatore, meg a szegény Lola szomorú sorsát, a ki a kis gyámoltalan gyerekével a nyomorúság elől elindult hazulról, hogy megkeresse azokat, a kik nekik gyámolítóik lennének... Az a történet, melyet Giacomo sokkal

sék, vidámíthassák magukat. E szórakozásoknál rendszeren mellékes a derült hangulatú lakomázás; a fődolog mindig az, hogy a világnak annyi országából ide sereglett idegen vendégek ilyen alkalmakkor is láthatassanak olyan dolgokat, a melyek vagy művelődési állapotaink bizonyítékai, vagy hazánk természeti szépségeinek jellemző példái. Ezt a két czélt együtt szolgálják közelebb azok a kirándulások, melyeket a kongresszus tagjai a Dunántúlra tesznek: Tatára, Siófokra és Balaton-Füredre.

Tata városa Komárommegyének egyik büszkesége a Dunától délre, gyönyörű, de nem magas hegyektől körvezeve. E város multját egé-

A plebánia-templom.

A vár a tó felől.

Az Esterházy-kastély.

TATA. — Dörre Tivadar rajza.

A vár udvara.

ban láttam olyat egykor, oltár fölét festve, fáj-dalmas Krisztus anyjának. És a halott mellett vele ugyanegy takaró alatt egy gyermek feküdt, nyugodtan alvó, sovány, de piros arczú gyermek... A házbéliek csak annyit tudtak mondani, hogy az asszony a kis fiával egy héttel előbb jött ide a városba és náluk felfogadták ezt a szobát. Már akkor beteg volt és mindjárt az ágyba feküdt. Olasz, de valamit tudott németül is. Úgy hívják, hogy Lola Mirani... Egy pár írásból, a Lola sajátkezű írásából aztán kiböngésztem, hogy kiesoda a Lola Mirani. A Samu, a Varga Samu lánya...

A mérnök izgatottan felugrott.

— «És a Jakab?»

— «Hát ki más lehet a Jakab, mint a Samu unokája?»

— «Mutassa ez írásokat, Koloszár!»

Koloszár ott a láda fölött, a sötétben felbontott egy sokszorosos fonállal összekötözött

szemben elmondott már a Varga Vendelnének, csak a vége más...

A mérnök csüggedten letette az írást.

— «Ez minden?»

Koloszár gyanakodva nézte.

— «Miért kérdezi a tekintetes úr?»

— «Mert ez semmi! Ez az írás nem ér semmit!»

— «De azért csak unokája a Samunak a Jabab?»

— «Meglehet, hogy az. Elhiszi, a ki akarja»
(Folytatása következik.)

A NEMZETKÖZI KONGRESSZUS KIRÁNDULÁSAI A DUNÁNTÚLRA.

A budapesti rendező bizottság igen helyesen gondoskodott arról is, hogy a VIII. nemzetközi egészségügyi és népeletvizsgáló kongresszus tagjai az ülések komoly munkálkodásai után mennél változatosabb szórakozásokkal üdithes-

szben elmondott már a Varga Vendelnének, csak a vége más...
A mérnök csüggedten letette az írást.
— «Ez minden?»
Koloszár gyanakodva nézte.
— «Miért kérdezi a tekintetes úr?»
— «Mert ez semmi! Ez az írás nem ér semmit!»
— «De azért csak unokája a Samunak a Jabab?»
— «Meglehet, hogy az. Elhiszi, a ki akarja»
(Folytatása következik.)

szben a mondanak koráig fölviszi a helyi hagyomány; az azonban már történeti adat róla, hogy a római uralom idején már fennállott, az Árpádok korában királyi birtok, a török világban pedig viszontagságos sorsú végvár volt. A múlt század első felében a gr. Esterházy-család birtokába került s e családnak egyik fészke ma is. Fekvése és környéke igen kies. Félkörben hegyek koszorúzzák, mellette pedig soha be nem fagyó (22—25 C°-nyi meleg vizű) tavak csillognak, melyek közül a legnagyobb — az Óreg-tó — mintegy 600 holdnyi terjedelmű. Az igen csinosan épült s 12,860 lakost számláló város három részből áll, u. m. Talából, Tóvárosból és Váraljából. Főbb nevezetességei az Esterházy-uradalomhoz tartozó, középkori izlésben épült vár, melynek oldalai nagy részét a tó habjai nyaldossák, továbbá a díszes grófi kastély, pompás diszkerttel, színházzal és híres lóistállóval. Ezekhez sorakozik a kegyesrendiek szépen épített s gyönyörű fekvésű kolostora, melyben gimnázium is van. A lakosság ősi foglalkozása ugyan a földművelés; de e mellett ipari tekintetben is előkelő helyet foglal el városaink közt, levén vagy

tiz gyára, márvány- és kőszénbányászata s számos vízi malma és kallója. A határhoz tartozó hegyekben több cseppkő és egyéb barlang található, melyeknek ritkább képződményeiből, valamint a határ különböző részeiben ásás útján talált özvívz előtti maradványokból és kővületekből igen szép és becses gyűjtemények vannak összeállítva a grófi család régiségtárában és a kegyesrendiek múzeumban.

Tatának és környékének szépségei mind több-több látogatót vonzanak ide, különösen a fővárosból, melynek lakosai kivált ünnep- és vásánapokon seregestül özönlenek a már rendes kiránduló helylyé lett Tatára.

A nemzetközi kongresszus tagjai bizonyára hálások lesznek a rendező bizottság iránt, hogy e szép és érdekes magyar város megtekintésére alkalmat nyújt nekik.

Siófok a külföldi tudós vendégek másik kirándulásának a czélpontja. Ez az újabban nagyon föllendült helység Veszprémmegyének a Balaton délkeleti partjára kanyarodó részében, éppen a hatalmas tó partján s a Déli-vasút mellett fekszik, szelíd hullámzatú lapályos területen, fölséges kilátással a tó határaitól tükre és az áttelens partok gyönyörű hegyeire. Itt szakad ki a Balatonból a tó fölsőleges vizét levezető Sió; ettől vette nevét a helység.

Már vagy húsz éve, hogy Siófoknak saját fürdőháza van; de igazi balatoni fürdő-telpepp csak 1891 óta alakult, mikor egy részvényértársaság a hely kedvező voltát fölismerve, vagy 60 holdnyi területet megvásárolt itt a tó partján, hogy a jelenkori izlés és követelmények szerint éppen oly díszes, mint minden tekintetben czélszerű és kényelmes fürdő-épületeket s vendéglőket emeltetett s az egészét pompás ültetvényekkel vette körül, a Balatonon pedig, melynek a feneké it nagy messzire esekély esésű s mindenfelé puha homokkal van borítva, szabad fürdő-helyeket rendezett be a tengeri fürdők mintájára. E fürdő-helyek közepén, a parttól 120 méternyi távolságban áll a sineken be- és kitolható díszes közös fürdőház, melyben 120 vetkező füke van, egyik szárnyában a nők, másikban a férfiak számára. A szabad fürdő természetesen egészen nyílt, de azért a nők és férfiak fürdő-helye mégis el van egymástól különözve. A balatoni fürdőknek egyik külön becses sajátossága a hullámvérés, mely itt annál erősebb, mivel a Balaton vize e tájon egészen nyítván áll az északi és nyugati szelek előtt. Kint a parton zárt helyű meleg fürdők is vannak, melyekben a berendezés és tisztaság mintaszerű. Ez az igazán díszes és jótékony hatású fürdő-telep a múlt évben készült el teljesen akkor nyílt is meg.

A terjedelmes fürdő-telep szépségét nagyon emeli a szomszédságában évről-évre szaporodó, esinosnál csinosabb nyaralóknak egész sora, melyek mind kertekben állnak. Midőn a kongresszusi vendégek most ide rándulnak, nemesak hazánk egyik gyöngyét, a Balatont s annak sokféle természeti szépségeit fogják megcsodálhatni, hanem megismernek itt egy olyan egészségügyi intézményt is, a fürdő-telepet, mely már is ritkítja párját, bár a nélkül, hogy a vele átellenben díszlő s már régebb hírű Balaton-Füredet háttérbe szorítaná. Egyik legszebb része a fürdő-telepnek a parti sétány a „Sió” vendéglővel, melytől nem messze áll a zenekar díszes nyílt csarnoka, hol délutánonként jó zenei előadásokban gyönyörködhetnek a sétáló vendégek. Érdekes kép a csinos parknak az a része, mely mellett a tóba állított külön kis fürdőházíkok sorozatnak s olvadnak össze a közös fürdőházzal, melyhez szép hosszú hid vezet be a szárazról. De a hely nemesak maga szép, hanem rendkívül megkapó képekre nyújt kilátást mindenfelé, különösen az átellenes zalai partokra, melyeknek minden hegyéhez, minden váromjához érdekesnél érdekesebb mondák fűződnek. A vendéglők is úgy vannak építve, hogy minden ablakukból élvezhetők legyen a szép kilátás.

A fővárosiak, kivált vasárnaponként, seregestül látgatják e nagy jövőjű fürdő-telepet, mely mint balatoni kikötő is élénk forgalom színhelye. Rendes gőzhajózatok vannak innen Balaton-Füredre, hová ezúttal a kongresszus tagjai is átrándultak, az áthajózás gyönyörűségével is szaporítván a részökre itt kínál-

kozó élvezeteket. **Balaton-Füredről** ismét Siófokra tér vissza a nagy társaság, hogy ott a Déli-vasút vonataira átszállva, újra a fővárosba jöjjön hazá.

A KÖZEGÉSZSÉGÜGYI ÉS DEMOGRAFIAI KONGRESSZUS KIÁLLÍTÁSA.

A Budapesten üléselő nemzetközi közegészségi és demográfiai kongresszus alkalmából kiállítás is rendeztek, hol össze vannak hordva a föld minden részébről azon szemléltető adatok, melyekből világos betekintést nyerhetünk az egészségügyi viszonyokba s az egyes országok, nagyobb városok népességei életviszonyaiba. Ott láthatjuk továbbá rengeteg mennyiségben mindazon műszerek, eszközöket, gépeket, épület-mintákat, stb., a melyek közvetlen vagy közvetve a betegségek leküzdésére vagy az egészség megővésére vannak hivatva.

A megelőző kongresszusok alkalmából is voltak ilyen kiállítások, de azok távolról sem érték el ennek a mostaninak gazdagságát és nagyszerűségét.

A kiállítási tárgyak a József-múzeumot öt nagy termében és a folyosókon, udvarokon vannak elhelyezve; e tárgyakat 185 különböző helyről küldték be. Ezen kiállítók közül azonban némelyik oly rendkívül sok és érdekes tárggyal jelent meg, hogy szinte beillenék egy-egy kisebb kiállításnak.

Öt találjuk mindjárt az 1-ső teremben a különböző nagy városok közül az *Alexandria, Amsterdam, Brescia, Brunn, Luzern, Montpellier, Odessa, Páris, St. Louis, Velenca*, stb. dús-gazdag és tanulságos kiállításait; a II-ik teremben Németország kiállítását, a mely kiváló valamennyi közül; a 3-ik teremben Magyarország van képviselve; a 4-ik teremben megint egész sereg külföldi nagyváros: *London, New-Castle, Kopenhága, Kairo, Bordeaux, Turin, Róma, Konstantinápoly*, stb. Az 5-ik teremben a hullámvérésre vonatkozó tárgyak vannak elhelyezve.

Mind rendkívül érdekes és tanulságos dolgok ezek, a melyek még a nem szakember figyelmét is nagy mértékben megragadhatják. Oly nagy azonban a kiállított tárgyak száma és érdekessége, hogy azokat csak kötetekben lehetne leírni, azért itt csak a legkiválóbbokról teszünk említést.

Rendkívül érdekes mindjárt Páris csatornahálózatának színes rajza. Általában világszerte Páris csatornázását tartják legnagyobb szerűnek, a mi ránk nézve különösen azért érdekes, mert — amint a kiállításban meggyőződhetünk, — mindjárt utána a mi fővárosunk, Budapest következik és nagy mértékben fölülhalad sok régibb és népesebb fővárost. Párisról igen érdekes adatokat is találunk a kiállításban. Többek közt ott látjuk, hogy a város az idén 117 és 1/2 millió frank kölcsönt vett fel, mely mind közegészségi viszonyainak javítására fog fordítani, nevezetesen vizszűrőkre, a szennyvíz elvezetésére, a már meglévő csatornák javítására, fejlesztésére stb.

Amsterdam kiállításában különösen érdekes egy táblázat, mely július haváról a különböző ragályos betegségek állását tünteti fel, könnyen és világosan áttekinthető modorban. Különféle színű gombostűk vannak ugyanis a város térképébe beszúrálva, a melyről meglepetve látjuk, hogy egyik vagy másik ragályos betegség mily tömegesen uralkodik egyik-másik városrészben akkor, midőn a másikat teljesen érintetlenül hagyja.

Odessa kiállítása is igen szép és gazdag. Menháza, népkonyhája, vízvezetéke, bakteriologiai állomása szép világos rajzokban vannak feltüntetve, grafikai táblái pedig igen tanulságos és érdekes képet nyújtanak.

Rendkívül gazdag a németországi kiállítás s bizonyítja, hogy a németek a közegészségügyi munkák terén első sorban állanak.

Mindjárt leköti figyelmünket a Hamburg városi vízvezeték ismertetése. Ezt a vezetékét a világ legjobb vezetékének tartják; 272 oszlopon áll s 60,000 köbméter vizet szolgáltat. Szintén meglepő a hamburgi óriási kórház, mely 12,000 beteget képes egyszerre befogadni.

A berlini egyetem higiéniai intézete iskolái fürdőket mutat be, hol a tanulók a tanárok felügyelete alatt órák előtt, vagy szünetek alatt fürdőhetnek. Vannak olyan fürdők is, melyek utcázakon, gyárakban alkalmaztatnak s a legsebényebb ember által is igénybe vehetők, mert a fürdési díj csak 2—3 krajczár.

Nagyon érdekes a dr. Günther mikro-fotografija is, melynél tejfehér alatt láthatók a tifusz, kolera, difteritisz s más ragályos betegség mikrobái.

A porosz hadügyminiszterium egészségi kimutatásokat közöl rajzokkal 1870—71-ből s szemléltetővé teszi, hogy lehet háborúban arakkokat, sebessültek szállítását s az első segélyt rőtönözni. A német hadseregnél nem csak a ragályos betegségeket, hanem még a náthát is figyelemmel kísérik. A kimutatásból megtudjuk pl., hogy tavaly deczemberben volt a bajor hadseregnél legkevésbé náthás, nevezetesen 100 ember közül 9, februárban legtöbb, vagyis 100 közül 20. Igen érdekes annak kimutatása is, hogy a különböző lövegek által okozott sebessüléseknél, a különböző gyógyítási módszerek milyen eredménynyel jártak.

A magyar kiállítás szép ugyan, de nem eléggé gazdag, a mennyiben nagyon sok, egészségügyi tekintetben fontos és nevezetes intézményünk nincs bemutatva, ismertetve.

Az orosz-lánrés Budapestet illeti s egy pillantásra kétségtelenné lesz az idegen előtti is, hogy fővárosunk e tekintetben is a legkiválóbb világvárosok közt foglal, és pedig a legelső sorban helyet.

Budapest térképeiben, rajzokban, fényképekben, csinos modellekben, magyarazó grafikai táblákkal, statisztikai adatokkal világosítva, gyönyörű elrendezésben mutatja be egészségügyi intézkedéseit. Ott látjuk a főváros térképét, melyen az összes közegészségügyi és rokon rendeltetési intézmények, alkotások, tervek, különböző színekkel nagyon világosan és könnyen áttekinthető módon fel vannak tüntetve. Ott vannak az iskolák, kórházak tervei, modelljei, a fürdők rajzokban, szükséglakások, temetők, hullaházak, vízművek, csatornázások, aztán a mesterséges szűrőtelepek, a svábhgyi, kőbányai vízmedenczék, részben igen szép kivitelű modellekben.

Nagy feltűnést kelt a főváros kiállításának statisztikai része, a mely különösen érdekfeszítő és tanulságos. Meglátjuk ezen táblázatokból többek közt az 1892—93-ki kólerára vonatkozó összes adatokat, grafikalag feltüntetve, valamint az ivóvíz rendszer anyagát feltüntető munkálatot is. Színes táblázatot mutatják a szobák lakosságát, a túlszulfot lakók felosztását, a pince-lakásokat, a himlőoltás befolyását a halandóság apasztására; ott van kimutatva a szaporodás száma, a házastársak korára tekintettel, stb. stb.

A magyar vidéki városok közül több szerepel a kiállításban és pedig nagyobbára figyelemre méltó tárgyakkal, a melyekből azon meggyőződést merítheti a szemlélő, hogy vidéki városainkban is hovatovább nagyobb sulyt kezdenek már fektetni a közegészségügy követelményeire. Kiállításának gazdagsága által leginkább feltűnnek Kolozsvár, Debreczen, Győr, Sopron, Nagy-Várád, Újvidék és Arad.

Érdekesekek még a magyar osztályban a mentő egyesület tárgyai: a mentőszekrények, hordágyak, mintágyak. Szintén leköti a figyelmet a hazai kefirgyár készítményei, a melyekből a látogatók tetszés szerint ihatnak is s be kell ismernünk, hogy ez a legkitűnőbb kefir, a mit csak kívanni lehet.

Van aztán még itt rengeteg mennyiségben mindenféle kötszer, műszer, fertőtlenítő készü- lék, kitűnő vizszűrők, betegszállítási készülékek s más effélék kiállítva, lent az udvaron pedig a Tarnóczy-féle gyár tűnik fel különösen fertőtlenítő eszközeivel s egyéb gépeinek sokaságával. A mióta megjelent a miniszteri rendelet, mely szerint a községeknek fertőtlenítő készüléket kell beszerezni, körülbelül 400 készületet s a kongresszusra megjelent megyei orvosok közül is többen rendelték meg. E készülékkel 12 percz alatt 102 fókot lehet elérni, s további 20 percz alatt a dezinfició alaposan keresztülvitett. A kongresszus tagjai közül többen magát a gyárat is meglátogatták.

Az 5-ik teremben végre a hullágvérésre vonatkozó készülékek láthatók.

A hullágvérésnek sok barátja van már Európában s ezeknek az egyesülete is itt ülészik most és ez alkalommal minden idevonatkozó dolgot ismertetni akarnak. Ezért fektettek sulyt rá, hogy a hullágvérésre való eszközök lehetőleg teljesen legyenek képviselve a kiállításon. Különösen kitűnik Tamási hazánkfia égető kementezése, a mely elhullott állatok számára készült. Ez különösen állati ragályok idején nagyon czélszerű szerkezet, mert nem csak gyorsan és olcsón elégeti az állati hullát, megsemmisítén egyúttal a ragályozó anyagokat, hanem a zsírt is megmenti, külön kiolvastja s ipari czélokra használhatóvá teszi.

A kiállításnak bizonyára meglesz a maga nagy gyakorlati haszna is, mert sok olyan nevezetes adatot juttat köztudomásra, sok olyan gépet és eszközt ismert meg, a melyek segítségével rendkívül szolgálatokat lehet tenni a közegészségügynek.

A JAPÁNI HADSEREG.

A Japán és Khina közt fenforgó viszályból eredt véres háború, a harcztér nagy távolsága mellett is, a legnagyobb mértékben magára vonat és leköve tartja Európa figyelmét is. Nemesak a diplomatákat, hanem a nagy közönséget is érdekli, hogy milyen erők azok, melyeket a két nagy keleti állam egymással szembe állít s mily eshetőségek várhatók a két mongol hadsereg mérkőzéséből.

Ezzúttal Japán hadseregéről kívánunk elmondani egyet-mást.

Mielőtt a japáni hadsereg mostani állapotát elérte, három oktató és szervező francia katonai küldöttség kezen ment keresztül, melyeket a mikádó kormánya roppant költséggel hívott és tartott az országban.

Az 1859-iki háború után történt, hogy a mikádó Roche Leon francia követ útján III-ik Napoleone császártól katonai oktatókat kértetett. A császár ugyan nem szívesen fogadta a mikádó kérését, mindazonáltal néhány tisztnek megengedte, hogy mint oktatók Japánba mehessenek. Amde hét évvel utóbb, vagyis 1866-ban a mikádó újra Napoleon császárhoz fordulván, őt vezérkari francia tiszt hivatalosan Japánba küldetett, mely alkalommal Napoleon a mikádónak tizenhat arabs paripát is ajándékozott.

A tisztek kíséretében minden fegyvernembeli altisztek is voltak, kik az altiszti keretek felállítására alkalmaztattak. A mikádó egyidejűleg Yokohamában egy francia iskolát rendeztetett meg, melyben a japáni tisztek a francia nyelv elsajátításán kívül, rövid idő alatt szakjukban is meglepő haladást tettek. Az első katonai küldöttség egy év lefolyása alatt (1867—1868) egy dologiassági, egy lovassági és egy tüzértiszti képző tanfolyamot rendezett be. Ezenkívül Yeddóban egy minta-laktanya, valamint fegyvergyár és ágyúöntő műhely is épült.

A tanítványok gyakorlati kiképzetése eleinte nehezen haladt, de a katonai szellem oly rohamosan fejlődött, hogy még a francia tisztekkel is meglepte. Az 1868-ban kiűtött forradalomban a japáni kormány már nagy hasznát vette a francia katonai nevelésnek, a mennyiben az iskolákból és különféle tanfolyamokból kikérült fiatal japáni tisztek a törvényes hatalom jogainak védelmére keltek. Ezen meglepő siker által felbátorodva, Japán 1871-ben ismét egy francia katonai küldöttséget kért, mely *Munier* ezredes és *Marguerite* vezérkari ezredes vezénylete alatt tizenkét tiszttel, nyolce évre Japánba vezényeltetett. A harmadik küldöttség 1884-től 1889-ig időzött Japánban. Ez a már tökéletesen szervezett haderő formaszertinti kiképzését végelesen befejezte. Jelenleg Japán bár-mely európai sereg katonai iskoláival vetélkedő képző intézeteiben minden tekintetben kiváló tiszttárok nevel. A sereg egysége szervezete, felszerelése, kiképzetése és kiváló fegyverzete, a hadi tudományok legújabb vívmányaival folyton lépést tart és alig ismerünk újabb katonai czélokra felhasználható találmányt, melyet a mikádó kormánya, a legnagyobb áldozatok árán is, rögtön meg nem szerzett volna.

A véderő alapelveiben az általános kötelezettségi intézményeire van fektetve. A régi feudális szabadalmak teljes eltörlése folytán, a leg-hatalmasabb *daimio* (főúr) fia a koldus *kuli* (paraszt) fiával együtt szolgál és csak akkor tart-

hat számot a tiszt kardbojtra, ha tanulmányait valamely képző tanfolyamban jó sikerrel végezte. A japáni sereg állománya a legújabb statisztikai adatok szerint a következő:

a) 595 tábornok
b) 3587 főtiszt.
c) 10502 altiszt.
d) 56541 ember a sorhadban.
e) 96951 ember a tartalékban.
f) 97762 honvéd.

Azon esetre, ha az ország egy nagy nemzeti védelmi háborúban összes hadi erejét kifejteni kénytelen lenne, 6—700 ezer embert állíthatna a csataterre.

A japáni katonai seregeinek aránylag sokkal nagyobb, mint bármely európai katonáé, mert Japánban tizenöt centime-on (7—8 krajczáron) négyszor annyit erő érlelmi szert lehet venni, mint Európában. A tisztek fizetése a mi fogalmaink szerint csekély, mert egy ezredes havi bért csak 561 frankot kap, de ott ez az összeg kétezer frankkal ér föl.

A ruházatot illetőleg egy japáni tiszt, ki az osztrák-magyar és német hadseregben is szolgált, következőleg nyilatkozott:

„Mi ruházat dolgában nem sokára az európai hadseregen túl fogunk tenni, mivel bizonyos szabályzathoz nem alkalmazkodva, az európai seregektől csak azt sajátítottuk el, a mi reánk nézve hasznos. Lám, csizmáim osztrák-magyar mintára készülték, egyenruhám osztrák francia, sapkáim pedig német stb.”

Az újonnan szervezett japáni sereg 1877-ben és 1878-ban esett át az első tűzpróbán, még pedig mindkét ízben iszonyú vérengzéssel járó forradalmi háborúkban.

A japáni testőrt-tüzérség katonái lazadását az 1-ső sorozred egymaga verte le, melyhez hasonló fegyvertényre Európában legalább is háromszor erőlt alkalmaztak volna.

A hatalmas khinai birodalom végtelen segédforrásaival és roppant számú emberével tisztes erővel állhat ugyan Japán ellenébe; de ha a niponi fajnak európai műveltséggel párosult szívósságát és katonai képzettségét figyelembe vesszük, nézetünk szerint Khina csak úgy számíthat sikerre, ha Japánt egy évekig elhúzódó háborúban képes leend végképen kifárasztani.

HALÁLRA ITÉLVE.

Orosz életkép. *Irina Tolstoj* L.

Végre valahára három évig tartott vizsgálati fogság után, — mely idő alatt még a nevémet sem kérdezték meg, — a haditörvényszék elé kerültem. Elfogatásom okát senki sem tudatta velem, különösen nem éreztem magamat, s csak utólag kívánsi voltam a vádra, melyet most már végre a törvényszék elnökétől meg fogok tudni.

Egyik fogolytársam, kivel a szomszéd börtön vastag falán által már két év óta a rabok nyelvén, vagyis kopogtatással folyton érintkeztem, azt a tanácsot adta, hogy csak akkor beszéljek, ha kérdezik, senki ellen panaszot ne emeljek, védelmemben pedig legfeljebb arra szorítkozzam, hogy midőn ezt vagy amaz elkövettem, részeg voltam. „Egyébiránt — mondá — a többiek közt ismeretlen bajtársam — a read kimondott halálos ítélet végrehajtását kikérülheted, a mennyiben hatalmadban áll, koponyádat a börtön vasajtáján összezúzni, a mi sokkal jobb, mintha Frolov, a hóhér, részeg fejjel egy álló óráig vesződik veled, míg a hurkot nyakadra illeszt. Meg aztán a bitófáig való séta sem kelleme, mivel az ember végre mégis restelli, ha a bámsész tömeget látja, mely alig várja, hogy teszed két ölnyi magasságban a bitófán lójon.”

Erre én lehetőleg gyors kopogtatással azt feleltem, hogy a szives tanácsot okvetlenül követni fogom, mire társam „boldog” jó éjszakát kívánt. Nem mondhatnám, hogy ismeretlen barátom bucsuzató kopogását valami külön örömmel fogadtam volna, de az a gondolat, hogy a nagy út előtt kilencez pados lánczaimtól megszabadulva jutok vissza börtönömbe, mégis némi vigasztalást adott.

Kedvencz patkányom, kivel közel harmadfél év óta a legjobb baráti viszonyban élek, s kivel vacsorára kapott kenyérem felét rendesen megosztottam, hivatgatni főtöltem daczára sem mutatkozott. Talán megtudta, hogy a bitófa jelöltje vagyok s így más pártfogó után kell néz-

nie; vagy pedig rosszul érzi magát, a miért lyukát el nem hagyhatja. Az első eset legfeljebb azt bizonyítaná, hogy a háladatlanság undok bűnébe mai napság még a patkányok is belees-tek, ha pedig négylábu barátom, — kit egy nagy hírű hatalmas uralkodó nevével tiszteltem meg — csakugyan gyöngékedése miatt nem jöhetne elő, ez nagyon bánatna, mert baján csakugyan nem segíthetek.

Mihelyt az éjjeli őrárt kedélyes látogatásán töletem, melyhez ezuttal utoljára lesz szerezésém, azonnal lefekszem, mert — nem tudom miért — de lánczaim sulyát soha sem éreztem ugy, mint ma, az „előadás” utolsó napján. Családi ügyeim elintézéséről már régen le kellett mondanom, mivel három év óta sem nőmről, sem gyermekeimről vagy egyéb rokona- imról még azt sem tudhattam meg, élnek-e, s nem kinlódnak-e szintén valamelyik tömlőcében? Tanuló koromban egy alkalommal Dumas „Monte Christo” című regényében valami O' Faria abbéról olvastam, ki tán harminc évet töltött egy sötét földalatti börtönben. Most ennek az embernek neve jutott eszembe. Hátha én is még 27 évet tölthetnék el így körülmények közt? Miért haljak meg most? Ez mind igaz; csak az a baj, hogy az élet fenntartása nem tölem függ. Úgy tudom, hogy a czitadella börtönei évek óta túl vannak tömve, és hogy a naponként hármával, négyesével előforduló kivégzések daczára, a halál jelöltjeinek száma roppant nagy.

Az éjjeli őrárt tisztje, kihez az imént szerezésém volt, azzal biztatott, hogy Frolov — a hóhér — most józan fejfel végzi munkáját. — „Holnap ilyenkor — folytatá a kedélyes tisztecske — már minden bajon túl vagy”. Hajnal felé eszembe jutott, hogy kivégeztetem után a börtönben elrejtett naplóm sok embert bajba kaverhetne, kiknek neveit némely helyen egészen kiírtam. A naplóhoz való papírosát és rajzját egy lengyel eredetű börtönőről kaptam, kivel elfogatásom első napjaiban megismerkedtem.

A szegény fiú valahol rossz fiat tehetett a tűzre, mivel nemokóra eltűnt, s valószínűleg Frolov kezei közt múlt ki a világból. A naplót tehát minden áron meg kell semmisítenem, még pedig úgy, hogy a papírdaraboknak nyoma se maradjon. Amde szándékomat nem hajhattam végre, mivel az őrség tisztje a porkoláb kíséretében már öt óra után börtönömbe jött. Egy katonakövacs lánczaimat nagy nehezen lecsavarta, utána pedig a czitadella borbélyja három év alatt megnőtt hajamat és szakállamat leborotváltta, hogy — a mint a porkoláb mondá — tisztességes megjelenésem az uraknak meg- tessék.

Uj darócököpenyt és sarut is adtak reám, sőt megengedték, hogy jelenlétükben mosakod- hassam. Midőn aztán négy fegyveres őrkíséretében a hosszú folyosón végig, a meredek és szűk kölépőözhöz eljutottam, azt vettem észre, hogy a járást nem birom. Hiszen öt láb széles és hat láb hosszú czellámban ennyi idő óta csakugyan keveset mozoghattam. A porkoláb nógatásának daczára sem lévén képes odább menni, az egyik katoná bántán az udvarig vitt, hol egy kopárda ültetett. Az udvaron meg néhány foglyot őriztettek, a miből azt követ- keztettem, hogy többen leszünk, kiket egyszerre a haditörvényszék elé visznek. Fél órai várakozás után a czitadella főkapuján egy kétévas, feketére mázolt betegszállító kocsi hajtott be az udvarra, melyben nyolczad magammal, a négy ór s a vezénylő tiszt kíséretében helyet foglaltunk. A kocsiás mindössze alig tartott egy fél óráig, mert a mint utóbb észrevettem, a nagy laktanyába jutottunk, mely a főváros s a czitadella közté téren áll.

A laktanya udvarán újonczokat idomítottak, még pedig a nálunk divó rendszer alkalmazásá- sával, melynél a főszerp a botnak s a kancsuká- nak jut.

A törvényszék egy földszinti teremben tar- totta ülésait és elég sokáig kellett várnom, míg végre a sor reánk került. Szerencsétlen baj- társaimmal egy szót sem válthattam, mivel az örök folyton szemmel tartották. Külsejük után ítélve tanulók, vagy fiatal hivatalnokok lehetek.

Először engem vezettek a terembe. Biráim kedélyesen szovarozta, észre sem vették, hogy a porkoláb egy új áldozatot hozott be.

— „Mi a neved?” kiáltá egy öreg százados, ki a fegyzőkönyv vezetésével lehetett megbízva. — „Dukov Pláto Alexejevics?”

— «Hogyan, Pláto Alexejevics?»
 — «Igen, uram».
 — «Hiszen itt valami Dukov Nikolái Alexejevicsről van szó», dörmögte magában a tiszt.
 — «A vádlott azt állítja, hogy Dukov Pláto Alexejevics-nak hívják, holott a k-i kormányzósg jelentésében Dukov Nikolái Alexejevics fordul elő, ha tehát excellenciád megengedi, — folytatja a tiszt — mindenképp a név iránt kellene bővebb felvilágosítást szerezni, miért is...»

— «Mi a neved, te gazember?» ordítá most ő excellenciája.

— «Nevem Dukov Pláto Alexejevics».

— «Hiszen az efféle kutyáknak száz nevének szokott lenni, — folytatja a kegyelmes ur, — ezen tehát nem kell fennakadni. Százados, folytassa a vádlott kihallgatását!»

— «Hány éves vagy?» — kérde a százados.

— «Huszonegy éves leszek jövő karácsony napján.»

— «A jelentésben a vádlott korát illetőleg 47 év áll, és...»

— «Menjünk tovább, százados ur, — veté közébe a kegyelmes ur.»

— «Hány gyermeked van, mily eszterdében halt meg nő?»

— «Sem nő, sem pedig özvegy ember nem vagyok, gyermekeim nincsenek s így...»

— «Menjünk tovább! Egy szót sem!»

Az ily módon folytatott vallatás után a vádra került a sor. Azal vádlottak, hogy a nisoni-novgorodi vásár alkalmával külföldről jött gyanus egyénekkel felségárusítási terveket tárgyaltam, nevezetesen pedig az x-i ezred legénységét szökésre akartam birni, stb. stb.

Miután soha életben Nisoni-Novgorodban nem voltam, de különben is az általános kérdések egyike sem volt reám alkalmazható, azt voltam bátor megjegyezni, hogy tudtommal a k-i kormányzósg területén legalább is nyolcvan Dukov nevű ember lakik.

Szavaim a tábornok urat, valamint a törvénytörző többi tagjait annyira felbőszítették, hogy kevésbé mult, hogy a helyszínen fel nem konzultáltak.

A reám kimondott ítéletből csak annyit értettem meg, hogy kötélt általi halálra ítélték, mely a citadella közepő udvarán lesz végrehajtandó.

Egy óra múlva ismét cellámba jutottam. Mindenek előtt szomszédomat kopogtattam elő, kívül elítélésemet közöltem.

— «Szívemből gratulálok, — felelé a szegény ördög, — mire én holnap a törvénytörző elé kerülök, akorra te már a szent háromság titkába be leszel avatva. E részbeni közleményeidet legfeljebb holnapután délre a helyszínen elvárom. Tiszteld nevében szent Péter urat, a nagy mennyei birodalom kapusát. Adieu!»

E pillanatban erős ágyulóvest hallottam. Az első lövést meg száz lövés követte.

— «Barátom, — kopogtatá szomszédom, — valami nagy eseménynek kellett történni.»
 — «Semmi közünk hozzá», felelé mevetve.
 Másnap délfél börtönöm ajtaja megnyit és azon a napos tiszt lépett be. Mögötte csak a porkoláb alakját vettem észre, miből azt következtettem, hogy az utolsó séta órája ütött.

— «Le az udvarra!» — mondá a tiszt a porkolábhöz fordulva.

Hogyan jutottam a folyosón végig a meredek lépcsőkön le az udvarra, ezt mai napig sem tudom.

Az udvaron hosszú sorban felállított foglyo-

vizsgálatát kieszközölték, melynek folyamán kitűnt, hogy a k-i kormányzósg, illetőleg az ottani rendőrmester feljelentése téves volt, a mennyiben nem annyira Dukov Nikolai Alexejevicsről, sem pedig rólam Dukov Pláto Alexejevicsről, hanem Budov Nikolái Alexejevicsről volt szó, ki helyett aztán a részeg eszendörök engem fogtak el, mert hát az írásbeli feljelentéshez élő melléklet is kellett, erre pedig minden tiltakozásom ellenére csekély egyéniségemet alkalmasnak találták.

Uram, bocsáss meg nékies!...

EGYVELEG.

* A tenger vizének a mélységben oly nagy ellenálló ereje van, hogy az oceán közepén elsüllyedő nagy hadhajók nem érhetik el a tenger fenekét, hanem a vízben lebegnek.

* A mekkai zarándokok közül a mult évben mintegy 30.000 ember halt meg ragályos betegségek következtében.

* Sok című ur. Athole herceg Angliában talán a leggazdagabb ember örökölt ezime tekintetében a nem fejedelmi vérből származott főurak közt. A hercegi címen kívül ugyanis 2 marquis, 5 gróf, 4 vicomte és 11 bárói címet örökölt. 23 mágnási rangja közül 17 skót eredetű.

* Szárdinia szigetén háromezernél több őskori lakóhelyet találtak, mind a sziget termékeny vidékein, de egymástól távol, jelöl, hogy abban a korszakban még községek nem voltak.

* A papir használatára érdekes adat, hogy a londoni greenwichi híres csillagvizsgáló intézet nagy kupoláját most sűrített papírral fedik be. A kupola sulya a nagy érczalap dacára csak 400 mázsa.

* Biztosító kalapok. Egy londoni kalapgyáros azt hirdeti, hogy mindenkiért, kit halálos szerencsétlenség ér, 100 font sterlinget fizet rokonainak, ha akkor az általa készített kalap volt a fején.

* Drága színházi jegyek. A persa sah 1873-ban a londoni Drury-lane színházban jegyért 4000 frtot fizetett. Buenos-Ayresben Pattá vendégszereplésekor, midőn a művésznőnek 34 előadásért másfél millió koronát fizettek, egy jegy ára 2500 frtra is rugott. New-Yorkban 1893-ban egy gazdag nő

ezer dollárt adott egy színházi páholyért s mások ugyanakkor 200—600 frtjával vásároltak kisebb páholyokra szóló jegyeket.

* A naturalista zenének legnagyobb túlzása Morein olasz karmester «Influenza» című symphoniája, melyben saját tapasztalata alapján zenéleg igyekszik kifejezni ennek a betegségnek minden mozzanatát a felgyógyulásig.

* A békák fogását a francia törvény vadászának minősíti, tekintettel arra, hogy a békacomb keresett eledel: ezenkívül is sokszor teszi egyenrangba a békát a hallal.

* Koldus sztrájk van jelenleg Bukarestben. A rendőrség néhány élénken látogatott utczáról kitiltotta a koldusokat, kik erre méltatlankodva, azzal fenyegetőznek, hogy míg a rendelet vissza nem vonják, nem koldulnak, hanem lopnak. A városi hatóság komolyan tárgyalja a koldusok kérvényét.

A KONGRESSZUSBÓL.

A kongresszus iránt mindentűt készséggel, szívesen nyilatkozott az a figyelem, előzékenység, melyre ily előkelő társaság méltán számíthat. Vendégeinket mindig örömmel fogadjuk, és ily messziről, a világ minden részéből összereseglett vendégeink ily nagy számmal egyszerre talán még nem is voltak. Kívántuk, hogy rövid nyaralás nap alatt megismerjenek bennünket, s föltartuk előttük magunkat, hadd lássanak és itéljenek.

Közintézetek, egyesületek, ipartelepek, gyárak, sőt zsenge intézmények is, minő a szegény gyermekeket nyaralásra vivő emberbaráti egyesület, várták a látogatást. A Hampelné, Pulszky Polixena elnökle alatt buzgólkodó női bizottság pedig a kongresszusi tagokkal érkezett női látogatókat vette figyelmes gondjai alá, hogy míg a férfiak szaküléseken és egyéb programmszerű alkalmasságokon vannak elfoglalva, ők a nők érdekeltségének kielégítésére nyujtsanak segédkezet, s kellemessé és tanulságossá tegyék itt időzésüket.

A kongresszus valódi értékének becsé csak később fog feltűnni teljességében, ha megjelenik az akadémia két-nagy vas-tag könyv, mely annyijele szakember értékelését, felolvasását hozza nyilvánosságra. Szakosztályokba csoportosulva, minden délelőttöt közérdekű kérdések vitatása, tekintélyes szaktudósok előadása foglalt le. Az egészségügy és demografia száz és száz ügye jutott megvitatás alá, vagy került felszínre figyelmeztetés és intés alakjában. Főlemlíteni sem lehet itt mind a több százra menő előadását.

A legáltalánosabb érdektükből jegyzünk föl alább többet, és néhány vonást részletes közleményeink kiegészítésére.

Szemmelveisz emlékezete. A nagyhirű nőorvos emlékeztetének adózni mindjárt a kongresszus első napján, szept. 2-ikán délután, gyűlte össze az akadémia dísztermében.

A vendégek sorában különösen sok volt a nő s ott volt az előkészség számára fentartott emelvénytől balra Szemmelveisz özvegye is mély gyászban. Az ülésen Kézmárszky Tivadart egyet. tanár, a Szemmelveisz bizottság elnöke elnököl, ki előadta német megnyitó szavaiban, hogy a nemzetközi egészségügyi kongresszus ez ülését a nagy tudós emlékének kívánja szentelni. Azután beszámolt a Szemmelveisz emléké létesítésére alakult bizottság eddigi működéséről.

Ezután az elnök felhívására Hueppe Nándor prágai egyetemi tanár megtartotta emlékbeszédét Szemmelveisz Ignác Fülöp fölött. Beszédét így végezte: «Igy élt Szemmelveisz, szülővárosának, Budapestnek díszére, Magyarország dicsőségére és az egész emberiség megmértelen javára.» Az emlékbeszéd után percekig tartó taps hangzott fel.

A közönség ezután a bizottság által rendelkezésre bocsátott kocsonk kihajtatott a temetőbe a sírhoz, hová 5 órakor érkeztek. Itt az érkezőket a

főváros részéről Gerlöczy Károly polgármester és Haberhauer János tanácsos fogadták. Megjelentek a Szemmelveisz család tagjai is. A tudós özvegye szép koszorút helyezett el a sírra, ezzel a felirattal: «Özvegye és gyermekei a korán elhunyt drága férjnek és apának.» Az első beszédet Kézmárszky professzor tartotta. «Hallgassatok meg — ugymond — szövegatomat, ti, fiatal anyák s adjátok azt át leányaitoknak is. Szentélynek tekintétek a sírt, mert a ki itt nyugszik, a nők örangyala volt.» Erre Duka Tivadart, Angliában élő hazánkia, mondott angol nyelven s végül Chantemesse párisi kiküldött francia nyelven beszédet. A kongresszus koszorúját Duka Tivadart helyezte a síremlékre. A koszorú két szalagján a következő feliratok vannak: « Á la memoire Szemmelveisz — Le VIII. Congrès international

szembeszökő példát, Algirt hozza föl, a hol az egészségügyi törvények útján a viszonyok lényegesen kedvezőbbre fordultak. Igaz, hogy az ez irányban hozott törvényeket szigorúan hajtották végre. Míg a multban — ugymond — a halál ellen való küzdelem egyéni jellegű volt, és így természetesen, kevés eredmény mutatkozott, ma már organizált, közös társadalmi erővel állunk vele szemben s a természeti határokon belül a legtöbb esetben sikerrel vívunk meg vele. Erismann előadása végén a gyermekhalandóságokról emlékeztet meg, a művelődéstörténelemnek eme szomorú lapjáról, a melyen még ma is oly sok sötét folt van. A gyermekek kora elhalálozásának — ugymond — egyik legfőbb oka a mesterséges táplálásra vihető vissza. Fölhozza például Svéd-Norvégiát, a hol a közelmultban nagyon elterjedt a kisdeteknek szoptóvegekkel való táplálása s ennek folytán az 1—5 éves gyermekek halálózása megdöbbentő módon szaporodott. Hogy a nagy nemzeti bajnak elejét vegyék, eltöltötték a mesterséges táplálást és nagy büntetéseket szabtak ki reá. És az eredmény meglepően örvedetes volt. A halálózások száma már igen kevés idő múlva a minimura apadt le. A felolvasó azzal végezte előadását, hogy a gyermekeket vissza kell adni az ő jogos tulajdonosaiknak: az anyáknak.

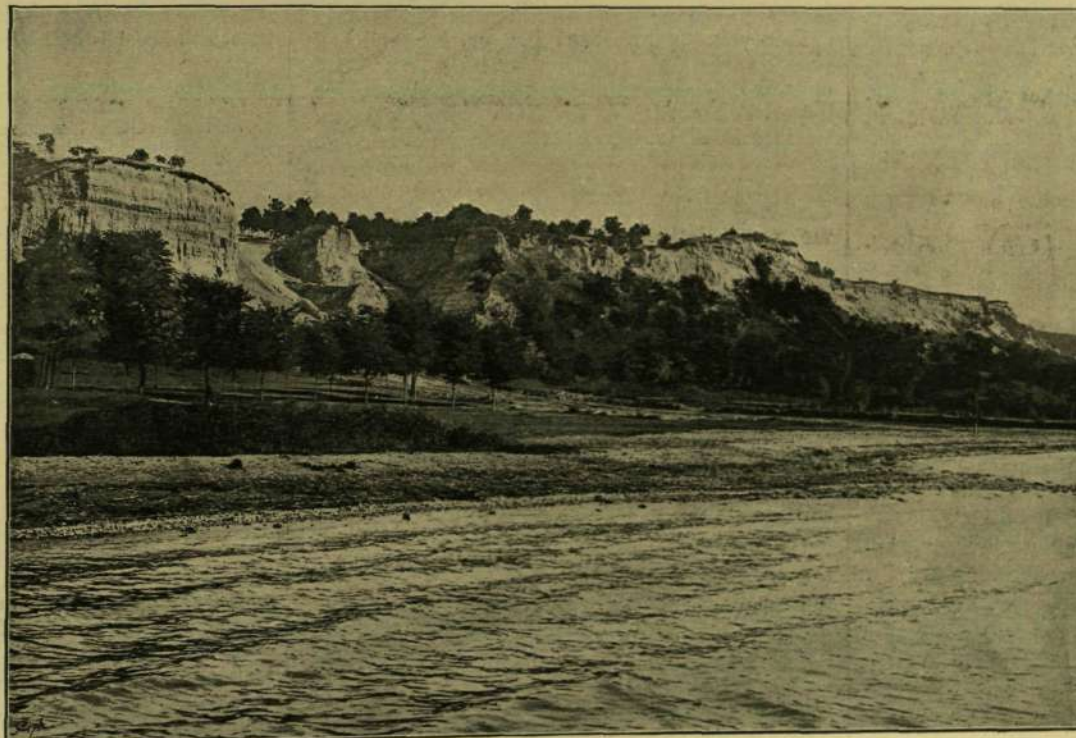
A felolvasást a díszes közönség tapsal és éljenzéssel fogadta s Erismann tanárnak dr. Korányi Frigyes főrendiházi tag és a szakosztály elnöke mondott a kiválóan érdekes előadásért köszönetet.

Az emberi élet tudománya. Így nevezte a francia Levasseur Emil híres professzor szept. hó 5-iki felolvasásában a demografiát, melynek történetéről tartott előadást. A «demografia» szó felszázaddal ezelőtt keletkezett, s annyit jelent: a népélet leírása.

Voltak, a kik a demológia szót jobbnak tartották a demografiánál. Demologia: a népesség tudománya. Kár volna vitatkozni arról, hogy a két kifejezés közül melyik a jobbik? A demografia általánosan elterjedt, mindenki azt használja s így az, hogy néhány tudós jobbnak szereti a demológiát már nem fogja ezt a speciális tudományt új névre keresztelhetni. A demografia meghatározza a népélet állandó állapotát és változásait, foglalkozik az emberi élet három legfőbb mozzanatával: a születéssel, a házassággal és a halálózással, és

ZENEKARI CSARNOK A SIÓFOKI PARTI SÉTÁNYON.

BALATONI TÁJKÉP ALIGA FALU MELLETT.

A NEMZETKÖZI KÖZEGÉSZSÉGI ÉS DEMOGRAFIAI KONGRESSZUS KIRÁNDULÁSAIBÓL.

d'hygiène et demographie.» A család tagjai a szónokoknak kétségkívül fejték ki a köszönetüket.

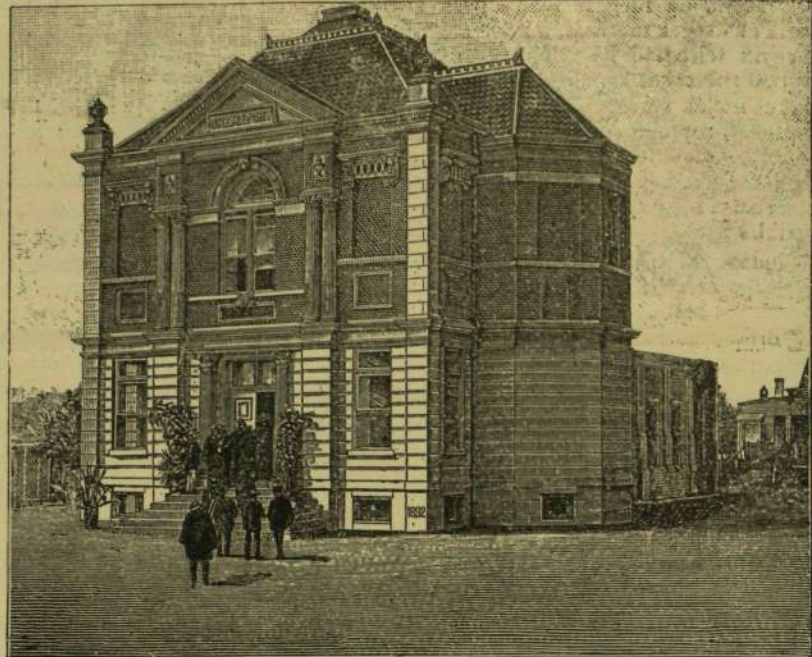
A halál ellen folytatott küzdelemről. A jeles orosz tudós, Erismann Fedor tanár, ki ép oly jeles író is, s kinek egyik egészségügyi művét a természet-tudományi társulat magyar fordításban is kiadta, szept. 4-ikén a muzeum termében nagy hallgatóság előtt olvasott föl francia nyelven a halál ellen folytatott küzdelemről.

Bőséges statisztikai adatokkal bizonyította, hogy a halálózási arány a föld kerekén egyenlőtlenül van eloszolva. Bizonyítja, hogy annak nem az emberi szervezet hanyatlása az oka, hanem egyéb befolyások s különösen az, hogy az emberiség a halálózások iránt még mindig bizonyos megmagyarázhatatlan közönynyel van eltele. Ennek a bizonyosságul szolgál az, hogy a kevésbé civilizált népek közt sokkal nagyobb a halálózás aránya. Mint

keresi azokat a törvényeket, a melyek ezekben a jelenségekben nyilvánulnak. A demografia társadalmi tudomány. Demografiával különben már régen foglalkoztak, csak hogy a népesség statisztikájának nevezték. Ez az elnevezés azonban nagyon szűk körű, mert tisztán a számok tudománya. A demografia azonban vizsgálódásai körébe vonja és bölcselekedve mérlegeli a társadalmi élet összes jelenségeit. A demografia ezért társadalmi tudomány. A társadalmi tudományok között az, a melyik a legelőbbre haladt, mert a legrendszeresebb, az emberi élet tudománya. Az első, a ki rendszeresen foglalkozott demografiával, az idősebb Mirabeau volt, a ki a népesség kevesebbséggel foglalkozott munkájában. Vizsgálódásait Franciaország több megyéjének területére terjesztette ki s igen érdekes adatokat gyűjtött. A tizenkilencedik században a meghűlési tudományok uralkodnak. A jelen században fejlődött ki a demografia is igazi tudományyá és ma már annyi adat áll rendelkezésre, hogy megállapíthatja a

Halothamvasztó épület Milanóban.

Halothamvasztó épület New-Yorkban.

tekkel, bőven, alaposan, mint a ki végig tanulmányozta a kort és ismeri Széchenyi iratait mind, sorról sorra, az ő kezébe letévén az akadémia azokat, Széchenyi cikkeihez, czélzásaihoz, előadási modorához sokszor kell magyarázat s ezeket Zichy lelkiismeretesen megadja. A hirlapi cikkek most megjelent második kötetében (692 oldal) az 1843—48 közt megjelentek vannak összegyűjtve.

Itt olvassuk a «Jelenkor»-ban és külön füzetben is megjelent, de a könyvpiacra ma már teljesen ismeretlen «Adó és két garas» című hosszabb tanulmányoztat, a Magyarország kiváltványát, Deák szentgróti levelének elemzését, az országos választmány elé terjesztett javaslatok elemzésének egész sorozatát, továbbá a Kibékülés, Definitio, Oppositio, Czégér, Constatározás, Pisztoly idő előtti elütése, Pesti kikötő. Magyar gyárpar, Duna-tiszai csatorna, Szinpadai titok, Széchenyi szétpattant, Autográf, Deák lépjen egy közvetítő országos párt élére, és a Mi lesz belőlünk magyarokból? című apróbb cikkekkel.

Columbarium (hamv-örvő ház New-Yorkban.)

Halothamvasztó épület Hamburgban.

Columbarium (hamv-örvő ház) Berlinben.

A közegészségi és demografiai kongresszus kiállításán levő képek után.

A rendkívül érdekes kötetet egy Széchenyi-szótár fejezi be, a melybe Zichy Antal a lángelmű író maga készítette szavait, szótárszótárát és szójátékait gyűjtötte össze. Ára 5 forint.

Az 1848—49-iki magyar szabadságharc története című illusztrált válogatást most jelent meg a 19-ik füzet, a melyben Graza György a szabadságharc első nagyobb csatáját, a karloviczai ütközetet írja le. E füzetben véget ér az első kötet, s megkezdődik a második befejező kötet, a mely szintén körülbelül 400 oldalra terjed, s mintegy 200 illusztrációval fog megjelenni.

Fürdőirodalmi könyvtár. E cz. m. alatt dr. Preysz Kornél életrevaló vállalat indított meg, kisebb-nagyobb terjedelmű s képekkel illusztrált kötetekben, tárgyak szerint csoportosítva közlőlvén azokat a fontosabb tudnivalókat, melyekre a gyógyulást keresőknek a hazai fürdők ismeretét illetőleg szükségük van. Figyelmet fordít vállalat mind arra, a mi a fürdők megválasztására, gyógyító erejére, használatára módjára s a kellő költségekre vonatkozik. Közélebb 15. sz. alatt «A Balaton fürdői, azok hatása és használatára» címmel jelent meg egy csinos kötet

Preisz Kornéltól, érdekes leírásokat adván különösen magáról a Balatonról s főleg a Siófokon létesült új fürdőtelepről. A szöveghez mellékelte számos csinos kép közül lapunk jelen számában is bemutatunk egynehányat. A vállalat az Eggenberger-féle könyvkereskedésben jelenik meg. «A Balaton fürdői, stb.» című kötet ára 1 frt.

MI UJSÁG?

Az udvar Gödöllőn. Ferdinánd toszkánai hercege a hó 4-én Gödöllőre érkezett vadászatokra s ott maradt hosszabb ideig, bevárva a királyi udvar jövetelét. A kastély, a virágos kert már be van rendezve. A király a balassa-gyarmati hadgyakorlatok után, szeptember 21-ikén érkezik Gödöllőre, a mely időre a királyné is megérkezik Korfuból. Október elsőjén a király megszakítja gödöllői tartózkodását s öt-hat napra Stájerországba, az ottani udvari vadászatokra megy. Stájerországból a király Albert szász királyival és Henrik porosz királyi herceggel együtt tér vissza Gödöllőre s a fejedelmi vendégek a visegrádi királyi erdőségben fognak szarvasra vadászni. A szarvasvadászatot a gödöllői vadászóvadászat követi.

József főherceg egészségi állapota örömdetesen javul, s már elhagyhatta az ágyat. A főherceg betegsége következtében elmarad egyelőre Belgrádba tervezett látogatása.

A Margit-sziget eladása. József főherceg levelet intézett Budapest székes főváros hatóságához, s ebben megvételre ajánlja föl a városnak a Margit-szigetet. Mindenki, a ki Budapesten megfordult, tudja, hogy a Margit-sziget, mely a fővárosnak, kies paradicsoma, a lakosság legkedvesebb kirándulási és üdülő helye. A főherceg rendkívül áldozatkész-séggel alakította át a szigetet, fényes fürdőt állított, szállókat emeltetett, minden évben a kertészet egész művészetével, a virágok pompájával árasztotta el. Ő maga és családja csak rövid időket töltött a felséges helyen, átengedte a főváros közönségének, hozzáférhetővé a gyönyörűségeket Budapesten; nagy jólétét így a főváros lakosságának, mely oly szűkben van üdülő helyeknek, s fejedelmi bőkezűséggel áldozott a közérdeknek. Most is szem előtt tartja a főherceg a főváros lakosságának érdekeit, mikor az eladást elhatározta és a szigetet nem akarja elvenni rendeltetésétől, legelőször is a fővárosnak kínálja megvételre. Semmi kétség, hogy e szép és nagy szigetnek nagyon sok vevője akadna, bankok, részvénytársaságok, de ki is szakmányolná a közönséget, mely nem nélkülözheti többé a Margit-szigetet. A város hatósága tehát bizonyára habozás nélkül rajta lesz, hogy Budapest ékességét megszerezze Budapestnek. József főherceg levele így szól:

Nagytekintetű fő- és székvárosi közönség! Több ízben, és legújában is, a tulajdonomat képező Szent Margit-Sziget eladására nézve ajánlatot kaptam, s ennek folytán elhatároztam, ezen fekvőségemet áruba bocsátani. Minthogy azonban az ajánlattevőknek azon szándékát, hogy a szigetet parcellázzák, nyilvánvalónak tekintem, — de az volna óhajom, hogy a fővárosi lakosoknak ezen üdülőhelye, mint ilyen, állandóan fennmaradjon. Ezen kívánság által vezérelve, kész vagyok a pozitív nyereségnek, a «lucrum emergens»-nek kilitásáról lemondani, vagyis jelzett célzatomnál fogva olesó árt szabni, addig nem is bocsátkozom tüzetes tárgyalásba az ajánlkozókkal, míg az igen tisztelt közönségnek a Szent-Margit-szigetet megvételre fel nem ajánlom; és ezt ezennel megtévén, az eladási árt tekintettel a fent nyilvánított óhajomra, kedvezményesen, és pedig három és fél millió osztrák értéku forintokban szabom meg, egyttal kedvező fizetési feltételeket ajánlok fel. Ha a nagytekintetű közönség hajlandó ezen kinalatomat elfogadni, akkor arra kérem, miszerint kebelől sziveskedjék kijelölni azon bizottsági tagokat, a kik a részletes tárgyalást e részbeni megbizottaimmal, tudniillik Földvarmesteremmel és uradalmi igazgatómmal, megindítanák. Hazafias üdvözléssel Alcsuthon, 1894. évi augusztus 23-án. — József főherceg.

Erdélyi János emléke. A jeles széptani írók, és költőknek, Erdélyi Jánosnak szülőhelyén, Nagy-Kaposton, szept. 16-án állítanak emléktáblát. Erdélyi szülőháza már oly állapotban van, hogy fentartani nem lehet, s így a táblát a ref. templom falába állaszták. Az ünnepen Léway József fogja képviselni az akadémiát és a Kisfaludy-Társaságot. Ő írta meg és szavalja az alkalmi ódát is. Az emlékszedet Szinyei Gerzson sárospataki tanár mondja, a sárospataki dalegyesület pedig énekel.

Tisza Kálmán Feszty Árpád körképéről. Tisza Kálmán, a következő meleg sorokat írta Feszty Árpád albumába:

«Ismerem — ugymond, — a képművészeti terek között a festészet azon nagy hatását, a mely a nemzet nevéét, — melyből e művész származott, — mind jobb és jobb hangzásává tudja tenni világszerte, saját díszségével szaporítja a nemzetet is; tudom azt is, hogy a művész, midőn nemzete történelmének egyes nagy momentumát nagy tehetséggel megörökíti, nemzetének nagyságát, létjogosultságát hirdeti világszerte. Ezt fogja tenni Feszty Árpád nagy körképe is. Ezen kép részleteinek méltatására nem érzem magamat illetékesnek, de érzetem óriási művészi hatását, és tudom azt méltányolni. A kitünő művész és a jó hazafi ölelköz szelleme suglata és létesítette azt, s ezáltal megragadta bámulatomat és megmelegítette szívemet. Ez érzelmek hatása alatt életem a mű teremtőjét. — Tisza Kálmán.»

«The Gresham» életbiztosító-társaság Londonban. E társulat 45. évi jelentése, mely az 1893. évi december 31-én befejezett üzletéről szól és a részvényesek 1894. évi június 7-én tartott rendes közgyűlése elé terjesztett, rendelkezésünkre állván, következő főpontjait közöljük. Az 1893-ik évben a társasághoz 10,922 — egész életre és vegyes bizottságra szóló — ajánlat nyújtott be és 9633 kötvény 73,023,675 — korona tőke-összegegről lett kiállítva. A díjbevételek, levonva a visszbiztosításért fizetett összeget, korona 18,725,477,60 fillérre rugtak, mely összegben a korona 2,709,990,21 fillért tevő első évi díjak bennfoglaltnak. A kamatszámola mérlege a lefolyt üzleti évben kor. 5,216,671,15 fillért tett ki, és a társaság jövedelmét a díjbevételekkel együtt korona 23,942,148,75 fillére emelte. A társaság az elmúlt évben kor. 8,952,871,04 fillért utalványozott oly követelések alapján, melyek életbiztosítási kötvényekből eredtek. Lejáró kiházasítási és vegyes bizottsításokra kor. 1,881,966,46 fillért, visszavásárlásokra kor. 1,300,593,85 fillért fizetett ki a társaság az elmúlt évben. A biztosítási és járadékalapok a lefolyt üzleti évben kor. 6,251,534,79 fillérrel gyarapodtak. Az aktívák főösszege 1893. december 31-én kor. 131,435,657,19 fillérre rugtak. Tőkebefektetések: kor. 49,425,52 fillér angol állami papirokban, kor. 401,616,77 fillér indiai és gyarmati kormányok értékeiben, kor. 25,428,802,40 fillér idegen államok értékpapiraiban, kor. 1,211,343,33 fillér vasuti részvények, elsőbbségek és garantáltak, kor. 60,429,471,14 fillér vasuti és egyéb kölcsönkötvényekben, kor. 17,642,371,15 fillér a társaság ingatlanjaiban (ezek között vannak a társaság budapesti és bécsi háza), korona 5,141,681,04 fillér jelzálogokban és korona 21,130,945,84 fillér különböző értékekben.

HALÁLOZÁSOK.

Dr. HENICH KÁROLY, nyug. miniszteri tanácsos, horvátországi képviselő, a magyar országgyűlés tagja, ki élete javát mint a földmívelési és kereskedelmi minisztérium tisztviselője töltötte el s mint osztálytanácsos vonult nyugalmába, meghalt Budapesten, 48 éves korában. Varasdmegyében mint aljegyző kezdte pályáját, 1869-ben nevezetett ki a földmívelési minisztériumba, hol 1875-ben titkár lett, s az ipar és bányászati minisztérium munkájára került, s az ipar és bányászati minisztérium munkájára került, s az ipar és bányászati minisztérium munkájára került, s az ipar és bányászati minisztérium munkájára került.

TELEGDI KOVÁCS LÁSZLÓ, a közélet és irodalom veteránja, a debreczeni takarékpénztár volt ügyvédje, az ottani szünügyi bizottság tagja, meghalt 78 éves korában, Debreczenben. Irodalmi dolgozatainak egy részét Csathári Ottó név alatt írta. Debreczenben 1848-ban 6 indította meg az «Alföldi Hírlap»-ot s szerkesztette is azt 1849 márczius közepéig, de már ezt előzőleg szorgalmas munkatársa volt a harminezes évek lapjainak, a «Regelő»-nek, a «Társal-kodó»-nak s a «Jelenkor»-nak. A múlt időre vonatkozó érdekes visszaemlékezésekkel pedig a legutóbbi időkig gyakran fölkereste a lapokat. A szabadságharc éveiben megindított «Alföldi Hírlap»-ot 1860-ban újra föllevenítette s egy évig szerkesztette.

Elhunytak még a közéleti napokban: FERDINÁNDY BÉLA, régi közéletünk tisztelt férja, kit nagy részvét közt temettek el a hidas-németi temetőbe. Egykor a kassai járás szolgabírája volt, 1848-ban a nagyidai kerület képviselője. A szabadságharcban való részvételeért halálra ítélték, de kegyelmet kapott. Az abszolút korszak után Abaujmegye alispánul választotta, majd Kassa, Eperjes, Bártfa és Kis-Szoben főispánja lett. — BALOGH ANTAL, a nyitrai székeskáptalan kanonoka, székesgyházi főesperes, vámosgyörki apát, 71 éves, Nyitra. — NEDELYKOVICS, szerb zárdafőnök, Pécsán. — BEZERÉDI BEZEMÉ ELEK, Szombathelyen, 72 éves; a Bezerédn levő családi sirboltban helyezték örök nyugalomra.

Fancsali József FRIEDRICH, nyug. pénzügyi tanácsos, Budapesten.

PAULER GYULÁNÉ, szül. Lenhossék Georgina, Pauler Gyula orsz. főlevéltárnok és a jeles történetíró szerető hitvese, 44 éves korában, boldog házassága 26-ik évében. Hílt tetemei a vöröskereszt-egylet budai kórházának kápolnájában történt beszentelés után a kerepesi-uti temetőben nagy részvét mellett tetették örök nyugalomra. Bánatos férje mellett három gyermeke (Julia, Akos és Katica) is gyászolja. — FARKAS SÁNDORNÉ, szül. Bánay Agnes, miniszteri számvizsgáló neje, Budapesten.

Előfizetési árak évnegyedre:

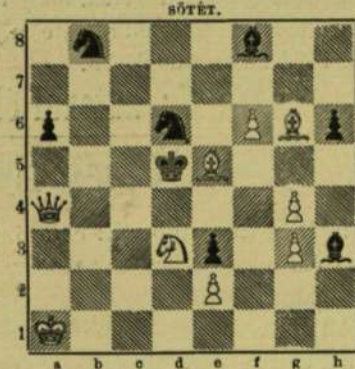
- A «Vasárnapi Ujság» 2 frt — kr.
A «Vasárnapi Ujság» a «Világkrónika»-val együtt 2 frt 40 «
A «Vasárnapi Ujság» és a «Politikai Ujdonságok» 3 frt — «
A «Vasárnapi Ujság» és a «Politikai Ujdonságok» a «Világkrónika»-val együtt 3 frt 40 kr.

☞ Az előfizetés bármelyik hónap elsőjéig kezdve eszközölhető.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

SAKKJÁTÉK.

1854. számú feladvány. Gottschall H.-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

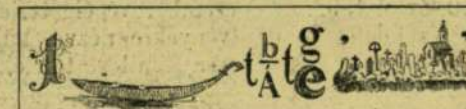
Az 1844. számú feladvány megfejtése Weinheimer R.-tól.

Megfejtés.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. H4—B6 . . . c6—d3 (a) 1. g7—f6:
2. Fc8—d7 . . . g7—f6: 2. Vd5—c5 . . . d6—c5:
3. Vd5—c5 . . . f. sz. 3. Fd8—c7 † . . . Ke5—d5:
4. Vv. F. mat. 4. Fc8—f7 mat.

Hasylen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J., Eördogh János. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 33-ik számában közölt képtalány megfejtése: Bor tanita húrjainra csalmi nyájus éneket. — Bor tanita elfeledni, csalmi lányok titeket.

Heti naptar, szept. hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Rows list dates and religious events.

Holdváltás. ☉ Holdtölte 15-én 9 ó. 22 pk. regg.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Báli selyemszöveteket méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig, valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket is méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig — sima, csikozott, koczkázott, mintázott, damaszkott stb. minőségben (mintegy 200 különböző fajta és 2000 különb. szín s árnyalatban) póstáber és vámmentesen a privátmegrendelő lakására szállít; Henneberg G. (cs. kir. udv. szállító) selyemgyára Zürichben. Minták póstafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. (4)

Hirdetés.

A cs. és kir. 6. hadtest területén elhelyezett csapatok részére 1895 jan. 1-től (néhány állomásokon 1894 nov. 1-től) 1895 decz. végeig szükségeltető kenyér és zab bérleti biztosítása céljából az alábbi napokon nyilvános tárgyalás, kizárólag írásbeli ajánlatok mellett, fog tartatni; és pedig a következő állomások részére:

Mármaros-Sziget	Eperjes	1894 szept. 18-án a cs. és k. katonai élelmezési raktárban Munkácson.
Nyiregyháza	Eger	1894 szept. 21-én
Szatmár	Igló	
Ungvár	Miskolcz	1894 szept. 25-én
Szobráncz	Besztercebánya	
	Rimaszombat	1894 szept. 25-én a cs. és k. katonai élelmezési raktárban Kassán.
	Edelény	
	Losoncz	
	Szepesváralja	
	Kis-Szeben	
	Lőcse	
	Gyöngyös	

További részleteket, illetve föltételeket, a kiragszott hirdetések — 4480. sz. I. és II. dtko Kassa 1894 augusztus 24 — tartalmaznak, továbbá a kassai és munkácsi katonai élelmezési raktárakban mindenkinek megtekintésül szolgáló föltételek füzetek, mely utóbbiak ezenfelül 32 krajczárért az említett élelmezési raktáraknál vétel útján is megszerezhetők.

Kassa, 1894 augusztus 24-én.

Cs. és kir. katonai élelmezési raktár, Kassán.

4470. sz.

Hirdetés.

Hétfőn, 1894 szeptember 24-én a 6. hadtest cs. és kir. felügyelőségénél a Kassa és Munkács állomások részére 1895. évre szükségeltető rozs és zabra néve biztosítás történik.

Vásároltatik a kassai élelmezési raktár számára 10,200 q. rozs és 13,400 q. zab, a munkácsinak szükségletére 4000 q. rozs és 60 q. zab.

További részleteket a kiragszott vételi figyelmeztetések tartalmaznak, valamint az említett élelmezési raktáraknál betekintésre szolgáló szokványfüzet, mely utóbbi 8 krajczárért vétel útján is megszerezhető.

Kassa, 1894 augusztus 24-én.

Cs. és kir. katonai élelmezési raktár, Kassán.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kaphatók:

A bélyeg és jogilletéki szabályok betűsoros tára.

1850. évtől 1892. év december végéig terjedő időben megjelent törvény, rendelet és döntvényekre néve, különös tekintettel a még érvényben lévő tételekre.

Összeállította:

HORINKA RIKÁRD.

Bíróságok, törvényhatóságok, hivatalok, egyházak, kir. közjegyzők, ügyvedek, községek, pénztételek s magánosok használatára.

Ara füzve 4 frt.

Főraktár Budapest, 1894 augusztus 1-étől saját házban
VI., Váci-körút 57/a. sz.

KÜHNE E.

gazdasági gépgyára Mosonban.

Ajánlja általánosan kedvelt, egyszerűségében felülmúlhatlan s több mint 14,000 példányban elterjedt

„Hungaria Drill” és „Jubileum Drill”
sorvetőgépeit leszállított árukon. 5831

Hegyes hullámos területre „MOSONI DRILL” legjobb, leggyorsabb sorvető. Sack-féle ekék, két és több vasú ekék. Laacke-féle szántó földboronák 12-féle nagyságban. Laacke-féle kedvelt rétboronák. Rosták konkolyozók, kit. szelelő magtár-rosta, (33 forint) meglepő munkaképesség. Ventsky-féle fűlesztők, szecskák- és répvágók stb. stb. Argyezékek bérmentve.

Főraktár Budapest,
1894 augusztus 1-étől saját házban.
VI. ker., Váci-körút 57/a. sz. a.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű vas-, acél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti célokra vizvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilipeket, készülékeket a belvizek leeresztésére. — A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, örlőhengereket kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési cikkekkel. — Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — Alagcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocsiakat. — Álló vagy fekvő gázmotorok egy vagy két hengerrel és mindennemű zúzógépek.

SZŐRVESTŐ POR
(Poudre dépilatoire)
BRÜNING G. C.-től, M. m. Frankfurtban.

Elismert legjobb szőrvestő szer, méregmentes, egészen ártalmatlan, a leggyöngédebb bőrt sem támadja meg, ennélfogva helyeknek sivalban ajánlható. Hatása rögtön és tökéletes. Egyetlen szőrvestő szer, mely orvosilag ajánlható, a melynek Oroszországba vitelét a szentpétervári orvosi hatóság megengedte, s mely az antwerpeni világiállításon az ottani Musée commercial de l'Institut supérieur de Commerce által elfogadva és kitüntetve lett. Egy üvege 1 frt 75 kr., a hozzávaló eset 12 kr.

Raktár: Budapest, TÖRÖK J. gyógyszerüzében, Király-utca 12. szám.

ORSZÁOS KIÁLLÍTÁS BUDAPEST 1885. KÖZREMŰKÖDŐI ÉREM JELES TÁJÉKFELVÉTELEKÉRT

Klász György
Fényképészeti műintézet
IV. havani utca 18. sz. 1² emeleten

Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszorosításokat gépek, ról, ipar mű- és tantárgyakról, s a f

PHOTOLITHOGRAPHIA, CZINKOGRAPHIA, FÉNYNYOMAT, AUTOGRAPHIA, FÉNYMÁSOLAT.

ORSZÁOS KIÁLLÍTÁS BUDAPEST 1885. KÖZREMŰKÖDŐI ÉREM JÓ PHOTOLITHOGRAPHIAKÉRT

Gőzcséplők

Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanácsal, minden hozzájuk intézett kérdésre árák és feltételek közlésével szivesen és díjmentesen szolgálunk.

Első Magyar Gazdasági Gépgyár részvény-társulat

Gyártelep: Budapest, külső váci-út 7. szám.

Czímre ügyelni tessék!

Legjobb és leghirvevesebb pipere hölgypor: a
La VELOUTINE
Különleges Klasper
BISMUTTAL VESEITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9. rue de la Paix, 9 — PARIS.

Magyar királyi államvasutak.
Hirdetmény.

A budapest-hatvani vonalrészén Gődöllő és Aszód állomások között a 35a. sz. órházán létesített „BAGH” feltételes megállóhely f. évi szeptember hó 5-én a közönség részére megnyitattik. A vonatok feltételezen, vagyis csak utasok fel- vagy leszállása esetén állítatnak meg, az alább kitüntetett menrend szerint:

a 307. sz. személyv. Budapest felé ind. reggel 6 ó. 04 p.
a 316. sz. „ „ „ felől ér. este 7 „ 59 „
a 321. sz. vegyesv. „ „ felé ind. éjjel 3 „ 39 „
a 322. sz. „ „ „ felől ér. „ 1 „ 17 „

Az ezen megállóhelyen való forgalomban Aszód állomásra érvényes díjtelek szerint fognak a személy- és podgyász-viteldíjak beszedetni, Bagh és Aszód közti forgalomban pedig a szomszédos forgalom első szakaszának megfelelő díjak fizetendők.

Budapest, 1894 augusztus hó. Az üzemeltetéséig.
12. számú cs. és kir. szekerészeti osztály.

HIRDETÉS.

1894 szept. 27- és 28-án, mindig reggeli 8 órától kezdve Nagy-Szebenben (a Hermann-téren a nagy gyalogsági kaszárnya előtt) a szekerészeti csapatnak 190 db. kincstári, kimustrált szolgálati lova fog eladatni.

A lovak átadása minden legtöbbet ígérőnek csak azonnali kész fizetés s az esedékes bélyegilleték letétele mellett történik. 5864

Nagy-Szeben, 1894 szeptember 3-án.
A 12. sz. cs. és kir. szekerészeti oszt. eladó bizottmánya.

A legszebb férfiacrának

sínes kellemes kinézése, ha bajusza kuszált és ápolatlan, ellenben a kevésbé csinos ábrázat is jó láttal van az őt szemlélőre, ha bajuszát rendbe hozza dalásian viseli, ezért senki se mulasztassa el a cs. és kir. szabadalm.

magyar bajuszkötőt

megszerezni, ezen egyedüli megbízható módszert, mely a legbiztosabb bajuszt is alig 10 percnyi használat után egy bármint tetsző tartós formába hozza, mellözve az ártalmas sütetést és kenést. **Ára dronként 50 kr.** Vidékre 60 kr. előleges beküldése után (bélyegkeben is) bérmentve küldi **Grün Ármin, Bécs, XIV., Fischergasse 45.**

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

BALLAGI MÓR.
MAGYAR-NÉMET
ÉS
NÉMET-MAGYAR
KÉZI-SZÓTÁR.

I. Német-magyar rész. Ara füzve 2 frt 50.
II. Magyar-német rész. Ara füzve 2 frt 50.

A két rész egy félbörkötésben 6 frt.

Junker és Ruh-féle kályhák

Junker és Ruhtól Karlsruheban (Baden) melyek a légvonat minden árnyalatát megengedő értelmes szabályozó és cirkulatio-készülékük finommagánál, valamint felülmúlhatatlan kivitelük folytán minden tartósan használt évek kőt a legkedveltebbek.

Több mint 60,000 db használatban. Árjegyz. és bizonyítványok ingy. és bérmentesen szállít. — Csomagolás ingyen. Készletben minden jelentősebb bélyegkereskedésben. Hal kérvényesen minden, a kereskedésben. Hal kérvényesen minden, a szállítást a gyár közvetlenül maga teljesíti.

Korunk fő nyavalyája az idegesség és vértelenség, melyből számtalan más kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a
VASAS CHINABOR
1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco külföldre 6 frt.

Ezen bor a saját magam által termelt németi Sherryvel van készítve és minden hasonnevű készítmények között a legjobb chinaját és vasat tartalmazza.

Bozsnay Máttyás gyógyszer. művegyészi laboratorizums, **Aradon.**
Kapható Budapesten: **Török József** gyógyszerész úrnál és minden magyarországi gyógyszerüzében.

Egy régi érem- és régiséggyűjtemény, legnagyobbrészt római kor, eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt **Milch Ármin, Új-Szöny.**

Hirdetések felvetetnek a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám alatt.

Dr. Lengyel Fr.-féle nyirfabalzsam.
Kir. szab. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv, mely a nyirfából kifolyik, ha annak órázást megfürjük, emberemlékezt óta mint a legfinomabb csipítős szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a felforrósított állapotban állatik, csak akkor nyer gyógyzólagos csodálatos hatást.

Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevétlenül pikkelyesek válnak le a bőrrel, a mely szálat fehérré és gyöngéddé válik. 0804

Ezen balzsam kímélte az arcon a ráncokat és himlőhelyeket, fűz arczonát, a bőrt fehérségre, gyöngédségre és üdőségre csökkenti; a legrovidebb idő alatt eltávolítja a szőrt, mifélté, anyajegyeket, orrvérzést, bőrártást s a bőr minden más egyéb tisztálattal. Ara egy korsónak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr. kapható minden jobb gyógyszerüzében.

Főraktár: Török József gyógyszerüzében, Budapest, király-utca 12.

Oszták-magyar cs. k. és román kir. udv. szállító, állatgyógy. készítményekre néve.
Kitüntetve 2 arany, 13 ezüst érem, 9 dísz- és elismerő okmányal.

KWIZDA F. JÁNOS.
Első és legrégebbi telep Ausztriában, állatgyógy. készítményekre néve. Alapítási év 1853.

Kwizda-féle pata-ragasz, mesterséges pataszár.
1 rúd 80 kr.

Kwizda-féle patakenőcs érdes és törékeny patákra. 1 szelence 400 gr. frt 1.25.

Kwizda-féle kresolin-kenőcs patafoltartó szer. 1 szelence 4 1/2 kilo frt 1.10.

Kwizda-féle nyereg-szappan, a nyereg és szíjzat tisztítása- és foltartására. 1 szelence 1 frt o. é.

Kwizda-féle üdítő nedv, cs. kir. szabadalm. mosóvíz, lovak számára. Egy palackkal frt 1.40 o. é.

Kwizda-féle korneburgi marha-táppor lovak, szarvasmarha és juhok számára. 1/2 dobozzal 70 kr., 1/2 dobozzal 35 kr.

Kwizda-féle erőtakarmanly lovak és szarvasmarhának. 1 doboz 4 5 étadaggal 30 kr. 1/2 ládika 50 „ frt 3.— 1/4 „ 100 „ frt 6.—

Tessék a fönnebbi védjegyzje ügyelni s mindig határozottan „Kwizda-féle” készítményeket kérni.

Kerületi gyógyszerész Korneburgban, Bécs mellett. Magyarországi főraktár: **Török József gysz., Budapest, király-u. 12.**

Kwizda-féle baromfipor, tap-pótlék és óvó szer. 1 dobozzal 50 kr.

Kwizda-féle sertéspor, a hizás elősegítésére és övszer gyantán. Kis dobozzal 60 krajczár, nagy dobozzal 1 frt 20 kr.

Kwizda-féle mosó szappan házi állatoknak. 1/2 rúd 1.60, 80 kr., 40 kr.

Kwizda-féle patkány-halál, patkány és egérintő szer, méregmentes. — 1 rúd 50 krajczár. —

Valódi minőségben csak a fönnebbi védjeggyel kapható Ausztria-Magyarország minden gyógyszerüzében és droguistájában.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten (IV., Egyetem-utca 4) megjelent és minden könyvtárban kapható:

LEGUJABB HÁZI TITKÁR.
MAGYAR LEVELEZŐ ÉS ÖNÜGYVÉD

vagyis elméleti és gyakorlati vezérkönyv a közéletben előforduló mindennemű levelek, folyamodványok, kérvények, felebbezések, jogügyleti okiratok helyes szerkesztésére, iparosok, kereskedők, mezőgazdák, hivatalnokok és magánosok használatára.

Szerkesztette **FARKAS ELEK.**

Kilenczedik (bezárólag az 1888. évi) törvénykezésre való tekintettel teljesen átdolgozott kiadás. **Vászonba kötve 3 forint.**

Ara füzve 2 frt 40 kr.

TARTALOM:

I. Általános figyelmeztetések a levelek beltartalmára vonatkozólag. — II. A közéletben előforduló levél-minták. — III. Ipartörvény szabályai. (1884: XVII. t. cz.) — IV. Kereskedelmi ügyek. — V. Váltó-ügylek. — VI. Kereskedői s üzleti levelek. — VII. Magán-ügyiratok. — VIII. A szerződésekről. — IX. Okiratok, váltók, értékpapírok megsemmisítése. (1881: XXXIII. t. cz.) — X. Cselédek, munkások s más foglalkozások viszonyai. — XI. A vizjogi törvény. (1885: XXIII. t. cz.) — XII. Erdőtörvény. más foglalkozások viszonyai. — XIII. Gyámügyi és gondnoksági ügyek. (1877: XX., 1885: VI. t. cz. és 1881-iki (1879: XXXI. t. cz.) — XIV. Földadó-kataszter. (1885: XXII. t. cz.) — XV. Örökösödési eljárás. (Az 1877: XX., 1881: LIX. és 1886: VII. t. cz. alapján.) — XVI. Vadászat, továbbá a vadászati és fegyveradó szabályai. (1888: XX. és XXIII. t. cz.) — XVII. Telekkönyvi ügyek. — XVIII. Végrendeletkezelési jog. — XIX. Bíróságok hatásköre s a közjegyzőség. (1881: LIX. t. cz.) — XX. A pénzügyi közigazgatási bíróságok s döntvényei az adó- s bélyegilletéki ügyekben. — XXI. Bélyeg és illetékek.

BUDAPESTI CZÉGEK.

A legjobb Fogak és fogsorok
rágáshoz használhatók,
legolcsóbb áron.
RÓNA IMRE
fogspecialistánál.

Budapest, Király-utca 47
a terézvárosi templom átellenében.

Legfinomabb prágai glacié-keztjük
3 gombos párja 1.- frt.
4 gombos párja 1.10 frt.

Pártos Béla
keztgyógyárban,
Budapest, Váci-körút 1. sz.

Hirdetések felvételnek a „Vasárnapi Ujság” kiadó-hivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

FÖLDEVÁRY IMRE
férfindivat- és fehérnemű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherceg-utca 11. sz., a postá mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.

Villamvilágítás. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve.
Célgem íze nem tévesztendő Földvári J. (Jakab) czéggel.

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félemelet).

LATZKOVITS A.
BUDAPEST,
IV. kerület, Váci-utca 22. szám.

Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros ajánlja
uri divat- és fehérnemű-ujdonságait.

„Toronyórák”
palota, laktanya, gyári órákat,
villanyórákat,
legelőnyösebben rendez be
Mayer Károly L.
1-es magyar gőz-órágyára
Budapest, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyzék, költésjegyz. bérmentve.

A Magyar Asphalt
részvény-társaság
Budapest, Andrássy-út 30
elvéllalja jótállás mellett
legolcsóbban
asphalt-burkolatok
fektetését és
nedves lakások,
pinczék, stb. gyökeres
szárasztatását.
Telefon.

Kertész Tódor
műipararu
uj raktára
Kristóf-tér
Gróf Teleki
palotában.

37. SZÁM. 1894.

BUDAPEST, SZEPTEMBER 16.

41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 12 frt. egies évre 8 frt. félre 4 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egies évre 5.- félre 2.50
Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

KURCZ LIPÓT és TÁRSA
CHEMIGRAFIAI MŰINTÉZÉSE
Budapest
KESZIT
Chemigrafia, chromatypia, pító- (autó) typia, FOTOMETSZET stb. újja
TAPASZTALAT, TEREZLET, ALPRAJZOK
photolithografialag
létesítve és igazságot sokszorosságot
Vidéki magán- és központi
és jutányos árakban készíttetik

SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyárészv.-társ. BUDAPESTEN.

Gyár és irodák: VI., külső váci-ut 29-35. Podmaniczky-utca 14. Kerepesi-ut 77. sz.
Városi iroda és raktár: Fiók-raktár:
Gőz- és járgány-cséplőkészületek,

számos első díjjal kitünt. Schlick-féle szab. 2 és 3 vasu ekék,
mélyítő és egytetemes aczel-ekék, eredeti SCHLICK- és VIDATZ-féle

egyvasu ekék, talajmivelő eszközök,
Schlick-féle szab. „HALADÁS” sorbavető gépek,
Takarmánykészítő gépek, daráló, őrlemalmok és mindennemű gazdasági gépek. Eredeti amerikai kéveköto és marokrák arató-gépek és fűkasáló gépek, szállítható mezél vasutak stb.
Előnyös fizetési feltételek. Legjutányosabb áron. Árjegyzékek ingyen és bérmentve

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárbanál kapható:

A honfoglalás története.

A művelt közönség számára.

Irtta

Borovszky Samu.

Ára füzve 1 frt. — Vászokötésben 1 frt 60 kr.
Most, midőn Munkácsynak „Honfoglalás” festménye, a legnagyobb érdeklődést kelti mindenfelé, Borovszky munkája fokozott figyelemre szánthat. Benne a honfoglalás a mennyire a források ezt lehetővé teszik, — pozitív alapon tárgyalatik. Szerző kiterjeszkedik ugyan a mondára, hagyományra is, de összehasonlító oknyomozó vizsgálataiban kimutatja ezeknek történelmi megbízhatatlanságát. Munkája nem a tudósok, hanem a nagy közönség számára készült s nagy érdeklődésre számíthat mind azoknál, kik a Munkácsy képét megnézik vagy látták.

A 82,502/II.sz. rendeletben a magaskormány részéről ajánlva Tűzi fektető gépek

tökéletes ventilrendszerrel (központi fém-ventilek egy conusban egyesítve). Különlegességek, községek, tűzoltók és gyárak részére, tűzoltó szerek minden nemből, anihilatorok, kender- és spirál-tömők, felszerelések tűzoltók számára, sisakok, övek, stb., szab. létrák, építési és kutszivattyúk, mindennemű armaturák, gőzfertőtlenítők, serszámgepek, jutányos árban jótállás mellett kaphatók

Tarnóczy
tűzoltó-szer- és gépgyár-részvény-társaságnál Budapestben.
Gyár: Külső váci-út 95. — Mintalep: Teréz-körút 36. sz.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.)

A főváros legszebb látványossága az Andrássy-út végén

Fesztay Árpád óriási körképe:

magyarok bejövetele

Ez a kép három évig készült, s a magyar festőművészet legnagyobb alkotása. Egy 1800 cm-ternyi, e célra szőtt vásznon s a hozzá épített kőalakú palotában a magyaroknak a volézi völgybe való beérkezését tünteti fel.

- A kép szembetűnő részei:
1. Árpád és a vezérek.
 2. A harc a szláv had maradvékával.
 3. Latorcz és a fogoly szlávok.
 4. A fejedelem-asszony és a magyar nők bevonulása az ökrös szekereken. Előttük a pogány oltár a rajta haldokló szláv pappal.
 5. A nórablás.
 6. A pogány magyarok fehérülő-áldozata. A táltos, a kádár, a táncos leányok, bonczok, igriczek és dobosok csoportja.
 7. Sátorverő magyarság.
- A háttérben a beregi rónaság, Lovácska, a munkácsi várhegy, a Latorcza folyó, az Istenhegy, Pálhegy, Szarkahegy stb. mérföldekre terjedő meszeségben látható.
- Látható délelőtti 9 órától esti 9 óráig.
Este villamvilágításnál.
Belépő díj 50 krajczár.

Röser János nyilv. tan- és nevelő-intézete

Budapest, VI., Aradi-utca 10. sz.
Tanulók felvétele naponként d. e. 8-12-ig a nyilvános négy osztályú polgári és a nyilvános három osztályú kereskedelmi iskolába. Bizonyítványok államérvényesek. Kereskedelmi iskolám teljesen egyenrangú és egyenrangú a kereskedelmi akadémiákkal. Zárbizonyítványai az egyéves önkéntesi katonai szolgálatra jogosítanak.
Ezen intézet már 41 év óta áll fenn, eddigi tanulók száma 12521. Vidéki tanulók a nevelési internátusban teljes ellátást, felügyeletet és családi nevelést nyernek. — Ertesítőt küld az igazgató:
5825
RÖSER JANOS Budapest, VI., Aradi-utca 10. szám.

Orléans Henri, Aumale herceg, Lajos Fülöp király negyedik fia.

Lajos Fülöp herceg, párisi gróf, Lajos Fülöp király unokája. († 1894. szept. 8.)

Klementina orléans hercegnő, Lajos Fülöp király leánya, Ágost Szász-Koburg herceg özvegye.

Orléans Róbert, chartresi herceg, a párisi gróf öccse.

Izabella hercegnő, a párisi gróf özvegye, Montpensier hercegnék, Lajos Fülöp király ötödik fiának leánya.

Orléans Lajos, Nemours herceg, Lajos Fülöp király második fia.

Lajos Fülöp orléans herceg, a párisi gróf legidősebb fia és örököse.

Orléans Ferenc, Joinville herceg, Lajos Fülöp király harmadik fia.

AZ ORLÉANS-HERCEGAI CSALÁD FŐBB TAGJAI.